

EDUSKUNNAN VASTAUS 98/2005 vp

Hallituksen esitys vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa ja tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Asia

Hallitus on vuoden 2004 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa ja tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 263/2004 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 10/2005 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Vankeuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ehdottoman vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen (*vankeus*) täytäntöönpanoon.

2 §

Vankeuden täytäntöönpanon tavoite

Vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estää rikosten tekeminen rangaistusaikana.

3 §

Vankeuden täytäntöönpanon sisällölle asetettavat vaatimukset

Vankeuden sisältönä on vapauden menetys tai sen rajoittaminen. Vankeuden täytäntöönpano ei

saa aiheuttaa vangin oikeuksiin eikä olosuhteisiin muita rajoituksia kuin niitä, joista säädetään lailla tai jotka välttämättä seuraavat itse rangaistuksesta.

Vankeus on pantava täytäntöön siten, että täytäntöönpano on turvallista yhteiskunnalle, henkilökunnalle ja vangeille. Vankeuden täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten on huolehdittava siitä, ettei vankeuden aikana kukaan oikeudettomasti puutu vangin henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Vankilan olot on järjestettävä niin pitkälle kuin mahdollista vastaamaan yhteiskunnassa vallitsevia elinoloja.

Vangin mahdollisuuksia ylläpitää terveyttään ja toimintakykyään on tuettava. Vapaudenmenetyksestä aiheutuvia haittoja on pyrittävä ehkäisemään.

4 §

Aluevankilat ja vankilat

Vankeinhoitolaitokseen kuuluu aluevankiloita ja terveydenhuollon yksikkö. Aluevankilan tehtävä on panna täytäntöön tuomioistuimen määräämä vankeus ja tutkintavankeus. Aluevankila koostuu sijoittajayksiköstä ja vankiloista.

Vankeinhoitolaitoksesta, aluevankiloista ja terveydenhuollon järjestämisestä Vankeinhoitolaitoksessa säädetään rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetussa laissa (135/2001).

5 §

Vankien kohtelu

Vankeja on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja heidän ihmisarvoaan kunnioittaen.

Vankeja ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa keskenään eri asemaan rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden, uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan taikka muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Alle 21-vuotiaina rikoksensa tehneille nuorille tuomittua vankeutta täytäntöönpantaessa on

kiinnitettävä erityistä huomiota vangin iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin.

6 §

Toimivaltuuksien käytön yleiset periaatteet

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä soinnollisuutta edistäen.

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin ylläpitää vankilan järjestystä ja turvallisuutta.

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on suoritettava virkatehtävänsä puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi.

7 §

Vangin kuuleminen

Vankia on kuultava asumista, vankilaan ja toimintaan sijoittamista, kurinpitoa sekä muuta häntä koskevaa päätöstä tehtäessä noudattaen, mitä hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään.

8 §

Toimivallan määräytyminen aluevankilassa

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttää aluevankilassa Vankeinhoitolaitoksen virkamies. Tässä laissa tarkoitettuja Vankeinhoitolaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) aluevankilan johtaja;
- 2) sijoittajayksikön johtaja;
- 3) vankilan johtaja;
- 4) tuomioiden täytäntöönpanosta vastaava virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*);
- 5) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 6) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);

7) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;

8) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies; ja

9) muu Vankeinhoitolaitoksen virkamies.

Aluevankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2—8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 4—8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle. Valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös aluevankilan päivystävä virkamies asiassa, joka koskee

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa; sekä
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1—6 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

10 §

Rikosseuraamusviraston ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamusvirasto voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan vangin sijoittamista, siirtoa, vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumista ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta, taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

11 §

Virka-apu

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä on oikeus saada virkatehtävän suorittamiseksi poliisilta poliisilain (493/1995) mukaista virka-apua.

Virka-avun antamisesta poliisille on voimassa, mitä poliisilaissa säädetään.

12 §

Viittaussäännös

Vankeinhoitolaitoksen virkamiesten virkaniimikkeistä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen.

II OSA

**TÄYTÄNTÖÖNPANON ALOITTAMINEN
JA VANKILAAN SIJOITTAMINEN**

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

1 §

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Rangaistus on pantava täytäntöön viipymättä. Kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio, Rikosseuraamusvirasto antaa täytäntöönpanomääräyksen sen paikkakunnan ulosottomiehelle, jolla tuomittu asuu tai oleskelee. Ulosottomiehen on otettava yhteyttä sijoittajyksikköön vankilaan määräämistä varten. Ulosottomiehen on määrättävä tuomittu ilmoittautumaan vankilaan sijoittajyksikön määräämänä ajankohtana. Jos tuomittua ei tavoiteta, Rikosseuraamusviraston on etsintäkuulutettava hänet.

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon ryhtymisestä säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Vankiluvun tasoittamiseksi ja rangaistuksen asianmukaisen täytäntöönpanon turvaamiseksi oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että vankilat eivät ota tiettyä ajanjaksona vastaan rangaistukseen tuomittuja, joilla on suoritettavanaan enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus. Täytäntöönpanon alkaminen ei kuitenkaan tästä syystä saa siirtyä yli kahdeksaa kuukautta tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi tulosta.

2 §

Täytäntöönpanon aloittaminen ennen lainvoimaista tuomiota

Jos tuomittu, joka on vangittuna, suostuu täytäntöönpanoon ja tyytyy tuomioon siltä osin kuin hänet on tuomittu vankeusrangaistukseen,

vankeusrangaistuksen täytäntöönpano voidaan kärkeäoikeuden tai hovioikeuden ensimmäisenä asteena antaman tuomion perusteella aloittaa ennen kuin tuomio on saanut lainvoiman.

3 §

Täytäntöönpanon lykkääminen terveydellisistä syistä

Jos vankeusrangaistukseen tai muuntorangaistukseen tuomitun vakavan sairauden tai vaikean vamman hoito vaarantuisi vankilaan toimittamisesta tai jos hänen hoitamisensa vankilassa aiheuttaisi huomattavia vaikeuksia, täytäntöönpanon aloittamista on lykättävä, kunnes tuomitun terveydentilasta aiheutuvia esteitä täytäntöönpanon aloittamiselle ei enää ole.

Jos tuomittu jo on vankilassa tai vankeinhoitoviranomaisten päätöksellä vankilan ulkopuolella hoidettavana, kun täytäntöönpano voisi alkaa, rangaistus saadaan panna täytäntöön.

Tuomitulle, joka on raskaana, voidaan myöntää lykkäystä täytäntöönpanoon, kunnes hän on toipunut synnytyksestä.

4 §

Täytäntöönpanon lykkääminen muista kuin terveydellisistä syistä

Tuomitulle voidaan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan myöntää lykkäystä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon, jos lykkäyksellä voitaisiin olennaisesti vähentää viipymättä tapahtuvan täytäntöönpanon aiheuttamia menetyksiä tai vaikeuksia tuomitulle, hänen lähiomaiselleen tai muulle läheiselle taikka tuomitun työnantajalle tai jollekin muulle taholle, jolle tuomitun työsuoritus on erityisen tarpeellinen.

Lykkäys voi kestää enintään kuusi kuukautta siitä, kun täytäntöönpanomääräys on saapunut ulosottomiehelle. Uusi, enintään kuuden kuukauden pituinen lykkäys voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti ja sellaisella perusteella, jonka voimassaolon päättymisaika on tiedossa.

Edellä 1 momentissa mainituilla perusteilla voidaan sakon muuntorangaistuksen täytäntöön-

panoa lykätä enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut ulosottomiehelle tai, jollei täytäntöönpanoon voida tuolloin ryhtyä, kun täytäntöönpanon este on lakannut.

Lykkäystä ei saa myöntää, jos:

1) tuomittu on asian vuoksi vangittuna tai määrätty muun asian vuoksi vangittavaksi; tai

2) on perusteltua syytä olettaa, että tuomittu pakoilee täytäntöönpanoa tai jatkaa rikollista toimintaa.

5 §

Lykkäyshakemuksen vaikutus täytäntöönpanoon

Ensimmäisen, 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun lykkäyshakemuksen tekeminen lykkää vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa, kunnes hakemuksen johdosta on tehty päätös. Toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ratkaisee, onko samaa rangaistusta koskevalla uudella hakemuksella tällainen vaikutus.

6 §

Lykkäyksen peruuttaminen

Täytäntöönpanon lykkäys on peruutettava, jos sen myöntämisen jälkeen ilmenee:

1) vaara, että tuomittu tulee pakoilemaan täytäntöönpanoa tai jatkamaan rikollista toimintaa; tai

2) että lykkäyksen edellytyksiä ei muutoin enää ole olemassa.

7 §

Maksuajan myöntäminen vankilassa

Ennen muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamista sakon maksamiselle voidaan myöntää maksuaikaa enintään kaksi kuukautta, jos:

1) vankilassa olevan vangin suoritettavaksi tulee muuntorangaistus; tai

2) vankilaan tulevalla vangilla on suoritettava muun rangaistuksen lisäksi muuntorangaistus.

Maksuaikaa ei saa myöntää niin pitkäksi ajaksi, että muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa ei voitaisi aloittaa ennen vangin vapautumista vankilasta.

Maksuajan myöntämistä koskevaa säännöstä sovelletaan myös tutkintavankeuslain (/) mukaiseen tutkintavankiin.

8 §

Sakon maksaminen vankilassa

Muuntorangaistus raukeaa, jos muuntorangaistukseen tuomittu vankilaan saavuttuaan viiden seuraavan arkipäivän kuluessa maksaa muunnetuista sakoista suorittamatta olevan rahamäärän kokonaan. Jos täytäntöön pantavana on useita muuntorangaistuksia, tuomitulla on oikeus maksaa sakkonsa yhdenkin muuntorangaistuksen osalta, jolloin tämä muuntorangaistus raukeaa.

9 §

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanokielto päihdehuollon ja lastensuojelun vuoksi

Muuntorangaistusta ei saa panna täytäntöön sinä aikana, jolloin sakotettu on hoidettavana päihdehuollon laitoksessa tai lastensuojelulaitoksessa.

10 §

Päätösvalta

Rikosseuraamusvirasto myöntää lykkäyksen terveydellisillä perusteilla. Muilla perusteilla lykkäyksen myöntää ulosottomies.

Edellä 7 §:ssä tarkoitettu maksuajasta päättää täytäntöönpanosta vastaava virkamies.

Lykkäyksen peruuttamisesta päättää lykkäyksen myöntänyt viranomainen.

11 §

Kiinniotto-oikeus ja virka-apu

Ulosottomies voi ottaa kiinni sen, joka välttelee vankeusrangaistuksensa täytäntöönpanoa. Kiinni otettu on viipymättä luovutettava poliisimiehelle.

Ulosottomiehellä on oikeus täytäntöönpanotehtävänsä suorittamiseksi saada poliisilta virka-apua.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankeuden täytäntöönpanon aloittamisesta ja lykkäämisestä sekä sakon maksamisesta vankilassa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

1 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen pituuden laskeminen

Määräaikaista vankeusrangaistusta täytäntöönpanossa rangaistusaika lasketaan vuosien ja kuukausien osalta kalenteriajan mukaan. Tuomioon mahdollisesti sisältyvät päivät lisätään näin saatuun aikaan. Päivissä tuomittu vankeusrangaistus muunnetaan kuukaussiten, että kolmekymmentä päivää luetaan yhdeksi kuukaudeksi.

Rikoslain (39/1889) 6 luvun 13 §:ssä tarkoitettu vapaudenmenetystä vastaava vähennys otetaan rangaistuksen täytäntöönpanossa huomioon sen pituisena kuin tuomioistuimen päätöksessä on määrätty. Samaa kalenteriaikaa koskeva vähennys otetaan huomioon vain kerran. Jos tuomittu on mainittuna kalenteriaikana suorittanut vankeusrangaistusta tai muuntorangaistusta, vähennystä ei lasketa tältä ajalta. Vankeusrangaistus on kokonaisuudessaan suoritettu, kun rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu

koko rangaistus on suoritettu tai saman luvun 13 §:ssä tarkoitettu koeaika on päättynyt.

Rangaistusaikalaskelma on annettava viipymättä vangille tiedoksi.

2 §

Muuntorangaistuksen pituuden laskeminen

Muuntorangaistuksen aika lasketaan päiväluvun mukaan.

3 §

Rangaistusajan alkamisajankohta

Jos tuomittu ei ole asian takia vangittuna, vankeus alkaa sinä päivänä, jona hän menettää vapautensa vankeuden täytäntöönpanoa varten.

Jos tuomittu on asian takia vangittuna, vankeusrangaistuksen suorittaminen alkaa sinä päivänä, jona täytäntöönpanon perusteena oleva tuomio on julistettu tai annettu. Jos tuomittu vangitsemismääräyksen perusteella menettää vapautensa myöhemmin, vankeusaika alkaa sinä päivänä, jona hänet on otettu kiinni.

Jos tuomittu menettää vapautensa muusta syystä, vankeus alkaa sinä päivänä, jona vapaudenmenetys jatkuu hänen toimittamisekseen vankilaan. Jos tuomittu on etsintäkuulutettu, vankeus alkaa, kun hänet otetaan kiinni. Jos tuomittu on jo muusta syystä vankilassa, vankeus alkaa silloin, kun tuomio tulee täytäntöönpantavaksi.

Sama kalenteriaika luetaan rangaistusajaksi vain kerran.

4 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen ja muuntorangaistuksen yhteenlaskeminen

Jos vankeusrangaistusten ohella tai erikseen suoritetaan muuntorangaistuksia, rangaistukset on laskettava yhteen. Tällöin tuomittu suorittaa ensin muuntorangaistuksen.

Siviilipalvelusrikoksia koskevista poikkeussäännöksistä säädetään siviilipalveluslaissa (1723/1991).

5 §

Rangaistusten yhteenlaskeminen

Muuntorangaistusten yhteenlaskettu aika saa olla samalla rangaistuskaudella enintään 120 päivää.

Vankeusrangaistusten yhteenlaskemisesta säädetään rikoslain 2 c luvun 4 §:ssä.

6 §

Muutoksenhaun vuoksi pidentynyt rangaistus

Jos täytäntöönpantavana on tuomitun vasta-
puolen muutoksenhakuvaatimuksen perusteella
pidentynyt rangaistus, joka on aikaisemmin ol-
lut täytäntöönpantavana silloisen tuomion pe-
rusteella lyhyempänä, suoritettava rangaistus on
täytäntöönpantavana olevan ja aikaisemmin täy-
täntöönpantavana olleen rangaistuksen erotus.

7 §

Rangaistusajaksi lukeminen

Jos vanki karkaa tai poistuu luvatta vankilas-
ta tai 8 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitettusta si-
joituspaikasta taikka 10 luvun 2—4 §:ssä tarkoi-
tetusta hoidosta, rangaistusajaksi ei lueta aikaa
sen vuorokauden alusta, jolloin vanki karkasi tai
poistui luvatta, sen vuorokauden loppuun, jol-
loin hän palasi vankilaan tai otettiin kiinni van-
kilaan palauttamista varten.

Aika, jonka vanki 8 luvun 6 §:n tai 9 §:n 1 tai
3 momentin taikka 14 luvun 1 §:n nojalla on van-
kilan ulkopuolella, luetaan rangaistusajaksi, jos
vanki palaa vankilaan lupaehdoissa määrättyä
ajankohtana. Jos vanki ei palaa määrättyä ajan-
kohtana, rangaistusajaksi ei lueta aikaa sen vuo-
rokauden alusta, jolloin vanki on määrätty palaa-
maan vankilaan, sen vuorokauden loppuun, jol-
loin hän palasi vankilaan tai otettiin kiinni van-
kilaan palauttamista varten.

Jos vangin syyttä rangaistuksen alkaminen on
muusta kuin 2 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoi-
tetusta syystä viivästynyt tai sen täytäntöönpano
on keskeytynyt, tämä aika luetaan rangaistus-
ajaksi.

8 §

Päätösvalta

Rangaistusajaksi lukemisesta päättää täytän-
töönpanosta vastaava virkamies. Rikosseuraa-
musvirasto päättää kuitenkin 7 §:n 3 momentis-
sa tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

9 §

Tarkemmat määräykset

Tarkemmat määräykset rangaistusajan laske-
misesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

1 §

Vankilat

Vankilat ovat suljettuja vankiloita tai avolai-
toksia. Vankilat voivat olla valvonnaltaan erilai-
sia.

Avolaitoksessa olevat vangit voivat oleskella
ja liikkua vankilan tai sen osaston alueella, työ-
paikalla tai muussa toimintapisteessä ilman väli-
töntä valvontaa.

2 §

Vankilaan ottaminen

Vangin ottaminen vankilaan perustuu kirjalli-
seen täytäntöönpanomääräykseen. Tutkintavan-
gin ottamisesta vankilaan säädetään tutkintavan-
keuslaissa.

Vangille on varattava tilaisuus ilmoittaa lä-
hiomaiselleen tai muulle läheiselleen vankilaan
ottamisestaan.

Tieto vangin ottamisesta vankilaan on merkit-
tävä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten
täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002)
tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

3 §

Matkakustannusten korvaaminen

Vankilaan saapuvan ja sieltä vapautuvan vangin matkakustannukset Suomen alueella maksetaan valtion varoista.

Muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja vangin matkakustannuksia voidaan korvata, jos se matkan syy tai vangin varattomuus huomioon ottaen on perusteltua. Poistumislupamatkojen kustannuksista säädetään 14 luvun 10 §:ssä.

Vangille määrätyn saattajan matkakulut voidaan korvata valtion varoista.

4 §

Säännöksistä ja vankilan oloista tiedottaminen

Vangille on viipymättä hänen saavuttuaan vankilaan tiedotettava sen oloista sekä vankien oikeuksista ja velvollisuuksista. Tietoja on oltava saatavana yleisimmin käytetyillä kielillä vankilassa olevien vankien tarpeiden mukaan.

Ulkomaiselle vangille on tiedotettava 13 luvun 9 §:n mukaisesta mahdollisuudesta olla yhteydessä kotimaansa edustustoon. Ulkomaiselle vangille on mahdollisuuksien mukaan annettava myös tulkitsemisapua. Viittomakieltä käyttävälle tai vammaisuuden vuoksi tulkitsemisapua tarvitsevalle vangille on annettava tarpeellista tulkitsemis- ja käännösapua.

Vankien saatavilla on oltava kokoelma vankeja koskevista laeista, asetuksista ja muista säännöksistä.

5 §

Tulotarkastus

Vankilaan saapunut vanki on tarkastettava todistajan läsnä ollessa (*tulotarkastus*). Tulotarkastus käsittää henkilöllisyyden toteamisen ja kirjaamisen, henkilötuntomerkkien ottamisen sekä vangin mukana olevan omaisuuden luetteloinnin ja tarkastamisen. Suljetussa vankilassa tulotarkastus käsittää vaatteiden vaihdon. Omaisuusluettelosta säädetään 9 luvun 2 §:ssä. Van-

gin turvatarkastuksesta säädetään 16 luvun 3 §:ssä.

Vankeinhoitoviranomainen saa ottaa vangista pakkokeinolaissa (450/1987) tarkoitetut henkilötuntomerkit.

6 §

Rangaistusajan suunnitelma

Vangille on laadittava yksilöllinen suunnitelma rangaistusajan suorittamista, vapauttamista ja ehdonalaista vapautta varten (*rangaistusajan suunnitelma*).

Rangaistusajan suunnitelma sisältää suunnitelman vangin sijoittamisesta, toiminnasta rangaistusaikana, valvotusta koevapaudesta ja ehdonalaisesta vapauttamisesta sekä poistumisluvan myöntämisestä. Hyvissä ajoin ennen vangin todennäköistä vapauttamista suunnitelmaa täydennetään vapauttamissuunnitelmalla ja valvontasuunnitelmalla. Vapauttamissuunnitelmaa laadittaessa arvioidaan tarvittavassa laajuudessa vangin edellytykset selviytyä vapaudessa sekä hänen palvelujen tarpeensa. Valvontasuunnitelmaan sovelletaan, mitä ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetussa laissa (/) säädetään.

Rangaistusajan suunnitelman sisällössä ja laajuudessa otetaan huomioon vangin rangaistusajan pituus, aikaisemmat vankeusrangaistukset, vangin työ- ja toimintakyky sekä hänen henkilöstään, rikollisuudestaan ja olosuhteistaan saadut tiedot.

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Rangaistusajan suunnitelma laaditaan sijoittajayksikössä. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vangin kanssa. Rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen, sekä vangin suostumuksella hänen koti- tai asuinkuntansa viranomaisten, muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa. Vangin

yhteiskuntaan sijoittumisen parantamiseksi vapauttamissuunnitelmaa laadittaessa on lisäksi vangin suostumuksella oltava tarpeen mukaan yhteistyössä vangin koti- tai asuinkunnan sosiaali-, terveys-, asunto- sekä työvoimaviranomaisten kanssa.

Suunnitelman toteutumista on seurattava. Suunnitelma on otettava uudelleen käsiteltäväksi säännöllisin väliajoin sekä myös, jos sitä ei noudateta. Suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Vankeinhoitolaitoksen virkamies.

8 §

Vankilaan sijoittamisen yleisperiaatteet

Sijoitettaessa vankeja vankilaan on otettava huomioon rangaistusajan suunnitelman mukaisesti vangin kotipaikka, yhteyksien säilyminen lähiomaisiin tai muihin läheisiin, ikä, sukupuoli, terveydentila, rangaistuskertaisuus, vangin aikaisempi rikollisuus ja vangin oma toivomus sekä mahdollisuudet sijoittua rangaistusajan suunnitelman edellyttämään toimintaan. Sijoituspäätöstä tehtäessä tulee lisäksi kiinnittää huomiota vangin mahdollisuuksiin hoitaa vankeuden täytäntöönpanoon liittyviä asioita omalla kielellään. Vankia ei tule sijoittaa suljetumpaan vankilaan tai vankilan osastoon kuin vankilan järjestys ja turvallisuus sekä vankilassa pitämisen varmuus edellyttävät. Lisäksi on otettava huomioon, mitä 9 §:ssä säädetään.

Alle 18-vuotias on sijoitettava sellaiseen vankilaan, että hänet voidaan pitää erillään aikuisista vangeista, jollei hänen etunsa muuta vaadi.

9 §

Sijoittaminen avolaitokseen

Tuomittu voidaan suoraan vapaudesta sijoittaa avolaitokseen, jos hänen suoritettavanaan on yhdessä tai erikseen sakon muuntorangaistus ja enintään yhden vuoden vankeusrangaistus. Avolaitokseen sijoittamisen edellytyksenä on, että vanki sitoutuu päihteettömyyteen ja 16 luvun

7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan.

Tuomittu on kuitenkin sijoitettava suljettuun vankilaan, jos on perusteltua syytä epäillä, että hän:

- 1) ei sovellu avolaitoksessa järjestettävään tai avolaitoksen hyväksymään toimintaan;
- 2) ei tule noudattamaan avolaitoksen järjestystä;
- 3) jatkaa rikollista toimintaa;
- 4) poistuu avolaitoksesta luvatta; tai
- 5) ei tule noudattamaan päihteettömyyttä tai suostumaan sen valvontaan.

Tuomittu tulee sijoittaa suljettuun vankilaan myös, jos avolaitoksissa ei ole tilaa tai jos vanki itse sitä pyytää.

10 §

Vangin lapsen ottaminen vankilaan

Vangin pieni lapsi voidaan ottaa vankilaan, jos se on lapsen edun mukaista ja vanki itse sitä haluaa. Lapsen hoito järjestetään lapsen edun mukaisella tavalla.

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta ja vangin sijoittamisesta vankilaan päättää sijoittajayksikön johtaja.

Lapsen ottamisesta vankilaan päättää sijoittajayksikön johtaja vastaanottavan vankilan johtaja ja lastensuojelulaissa (683/1983) tarkoitettua viranomaista kuultuaan.

12 §

Tarkemmat säännökset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, sijoittajayksiköiden tehtävistä, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatiemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta ja sijoittajayksiköiden toiminnasta antaa Rikosseuraamusvirasto.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

1 §

Vankilan osastot

Vankilassa voi olla valvonnan asteeltaan ja toiminnoiltaan erilaisia osastoja.

Osastolle sijoittamisessa on otettava huomioon rangaistusajan suunnitelma, vangin yksilölliset ominaisuudet, ikä, vangin mahdollisuudet täyttää osallistumisvelvollisuutensa sekä vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, vangin tai muun henkilön turvallisuus ja rikollisen toiminnan estäminen.

Miehet ja naiset on pidettävä eri asunto-osastoissa.

2 §

Alaikäisen erillään pitäminen

Alle 18-vuotias vanki on pidettävä erillään aikuisista vangeista, jollei hänen etunsa muuta vaadi.

3 §

Erillään asuminen omasta pyynnöstä

Vangille on varattava hänen pyynnöstään mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna tai jos erillään asumiseen on muu hyväksyttävä syy.

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin mitä erillään asumisesta välttämättä aiheutuu.

4 §

Sopimusosasto

Vangille on varattava mahdollisuus asua osastolla, jolla vangit sitoutuvat osaston vangeille järjestettävään toimintaan sekä 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan (*sopimusosasto*).

5 §

Varmuosasto

Rikosseuraamusviraston päätöksellä voidaan vankilaan turvallisuussyistä perustaa muusta vankilasta eristetty osasto (*varmuusosasto*).

Varmuosastolle sijoitetun vangin oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin mitä varmuusosastolle sijoittamisesta välttämättä aiheutuu.

Varmuosastolle sijoitettua vankia ja hänen terveydentilaansa on tarkoin seurattava.

6 §

Varmuosastolle sijoittamisen edellytykset

Vanki voidaan sijoittaa varmuusosastolle, jos on perusteltua syytä epäillä, että vanki:

1) syyllistyy tekijänä tai osallisena rikoslain 50 luvun 1, 2 tai 4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen;

2) syyllistyy muuhun rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus olisi vähintään 4 vuotta vankeutta;

3) karkaa tai yrittää karata; tai

4) yritetään vapauttaa.

Vanki voidaan sijoittaa varmuusosastolle myös, jos hän on vakavasti vaarantanut vankilan turvallisuutta tai jos sijoittaminen on perusteltua hänen oman turvallisuutensa takaamiseksi.

7 §

Varmuosastolle sijoittamisen kesto ja perusteiden ilmoittaminen

Varmuosastolle sijoittamista ei saa jatkaa kauemmin kuin se on välttämätöntä. Päätös vangin sijoittamisesta varmuusosastolle ja sen pe-

rusteet on otettava uudelleen harkittaviksi enintään kolmen kuukauden väliajoin.

Varmuosastolle sijoittamisen perusteet on ilmoitettava vangille, jos niiden ilmoittamisesta ei aiheudu vaaraa muun henkilön turvallisuudelle taikka haittaa rikoksen selvittämiseksi.

8 §

Osaston päiväjärjestys

Vankilan osastoilla tulee olla päiväjärjestys.

9 §

Päätösvalta

Varmuosaston päiväjärjestyksen vahvistaa aluevankilan johtaja. Muiden osastojen päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan johtaja.

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. Vankeinhoitolaitoksen sairaalaysikköön ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalaysikön toiminnasta vastaava ylilääkäri.

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää Rikosseuraamusvirasto vankilan johtajan tai sijoittajaysikön johtajan esityksestä tai näitä kuultuaan.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

1 §

Siirtäminen suljetusta vankilasta avolaitokseen

Vanki voidaan rangaistuksen pituudesta riippumatta siirtää suljetusta vankilasta avolaitokseen määräajaksi tai rangaistuksen jäljellä olevaa osaa suorittamaan ottaen huomioon sen, mitä 4 luvun 8 §:ssä säädetään, jos:

1) avolaitokseen siirtäminen edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista;

2) vanki soveltuu avolaitoksessa järjestettävään tai muuhun avolaitoksen hyväksymään toimintaan;

3) voidaan pitää todennäköisenä, että vanki noudattaa avolaitoksen järjestystä, ei syyllisty rikokseen eikä poistu avolaitoksesta luvatta; ja

4) vanki sitoutuu olemaan käyttämättä päihdyttäviä aineita ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita sekä sitoutuu 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan.

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki voidaan siirtää avolaitoksesta suljettuun vankilaan, jos:

1) vanki syyllistyy rikokseen, jota ei rikoslain 2 luvun 13 §:n mukaan saa käsitellä kurinpitomenettelyssä taikka syyllistyy tämän lain 15 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun järjestyksirikokseen;

2) vanki kieltäytyy osallistumasta rangaistusajan suunnitelman mukaiseen toimintaan taikka ei muutoin sovellu avolaitoksessa järjestettävään tai avolaitoksen hyväksymään toimintaan;

3) vanki kieltäytyy 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua päihteettömyyden valvonnasta;

4) vanki vangitaan muun rikoksen johdosta tai hänen todetaan ennen avolaitokseen tuloaan syyllistyneen rikokseen, jonka johdosta 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty;

5) siirtäminen on perusteltua vangin tai muun henkilön turvallisuuden takaamiseksi tai rikollisen toiminnan estämiseksi;

6) täytäntöönpantavaksi tulee uusi vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus ja 1 §:ssä tarkoitettut edellytykset eivät tämän johdosta enää täyty; tai

7) vanki sitä pyytää.

Vanki voidaan välittömästi siirtää suljettuun vankilaan siksi ajaksi, jonka 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rikoksen esitutkintaan saattaminen tai järjestyksirikoksen selvittäminen vaatii. Vanki voidaan siirtää suljettuun vanki-

laan myös 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen edellytysten selvittämiseksi.

Vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikana, on toimitettava sijoittajayksikköön.

3 §

Vangin siirtäminen toiseen vankilaan

Vanki voidaan siirtää suljetusta vankilasta toiseen suljettuun vankilaan tai avolaitoksesta toiseen avolaitokseen, jos se edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista tai on muutoin perusteltua ja voidaan olettaa, että vanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin.

Vanki tulee siirtää toiseen vankilaan, jos vankilassa pitämisen varmuus, vankilan järjestys, täytäntöönpanon turvallisuus, vangin oma tai muun henkilön turvallisuus, rikollisen toiminnan estäminen taikka muu vastaava syy sitä edellyttää. Vanki voidaan siirtää toiseen vankilaan myös vankiloiden käyttöasteen tasoittamiseksi.

Vangin on siirrosta huolimatta voitava mahdollisuuksien mukaan jatkaa rangaistusajan suunnitelman mukaista toimintaa, ja hänen on siirrosta huolimatta saatava tarvitsemaansa hoitoa.

4 §

Siirrosta ilmoittaminen

Vangille on varattava viipymättä hänen saavuttuaan toiseen vankilaan tilaisuus ilmoittaa siirrosta lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen.

5 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Vanki on kutsusta toimitettava tuomioistuihin siten kuin siitä erikseen säädetään.

Jos vanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuul-tavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomiois-

tuimeen, vanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi.

Tässä pykälässä tarkoitettua syystä vankilan ulkopuolella olevalle vangille on järjestettävä tarpeellinen valvonta. Aika, jonka vanki on tämän pykälän nojalla vankilan ulkopuolella, luetaan rangaistusajaksi.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä aluevankilassa päättää sijoittajayksikön johtaja, jollei hän ole siirtänyt päätösvaltaa asiassa rangaistusajan suunnitelmassa nimetylle vankilan johtajalle. Jos vanki siirretään toiseen aluevankilaan, siirto edellyttää vastaanottavan aluevankilan sijoittajayksikön johtajan suostumusta.

Aluevankiloiden käyttöasteen tasoittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä voi päättää myös Rikosseuraamusvirasto.

Vankilan johtaja päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua vangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olemisen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää sijoittajayksikön johtaja tai hänen määräämänsä täytäntöönpanosta vastaava virkamies.

7 §

Tarkemmat säännökset

Vangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

8 §

Vangin kuljetus

Vangin kuljetuksessa noudatetaan, mitä siitä erikseen säädetään.

III OSA VANKEUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANON SISÄLTÖ

7 luku

Perushuolto ja asuminen

1 §

Vankien asuintilat

Vankien käytössä tulee olla asianmukaiset asuin- ja peseytymistilat. Vankiloita rakennettaessa ja korjattaessa varsinaiset asuintilat on varustettava niin, että ne vastaavat yleisessä rakennuslainsäädännössä asuintiloille asetettuja vaatimuksia.

Vankilan suljetuissa tiloissa, joissa säilytetään vankeja, tulee olla hälytyslaite, jolla voidaan välittömästi saada yhteys henkilökuntaan.

2 §

Vaatetus

Avolaitoksessa vangin on käytettävä omia vaatteitaan.

Suljetussa vankilassa vangit saavat käyttää omia vaatteitaan. Omien vaatteiden käyttöä voidaan rajoittaa vankilan järjestyksen tai valvonnan taikka työturvallisuuden vaatimasta syystä.

Vangille, joka työssä ei saa käyttää omia vaatteitaan tai joka työn luonteen vuoksi tarvitsee suojavaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus.

Vangille, jolla ei ole asianmukaista omaa vaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus vankilassa käytettäväksi sekä tuomioistuimessa käyntiä tai muuta vankilasta poistumista varten.

3 §

Vaatteiden huolto

Vanki vastaa käytössään olevien omien vaatteidensa huollosta. Vangin on pidettävä vankilan antama vaatetus asianmukaisessa kunnossa.

Vankilan on järjestettävä vangille tilaisuus hänen omien vaatteidensa pesuun taikka niiden pesettämiseen vankilassa tai vangin kustannuksella vankilan välityksellä vankilan ulkopuolella.

4 §

Puhtaanapito

Vangin on vapaa-aikanaan huolehdittava asuinhuoneensa ja oleskelutilojen siivouksesta ja puhtaanapidosta sekä taloustöistä.

5 §

Ruokahuolto

Vankien ruokahuolto on järjestettävä siten, että vangit saavat terveellisen, monipuolisen ja riittävän ravinnon.

Perusruokavaliosta poiketaan, jos se on perusteltua vangin terveyden taikka uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen vuoksi.

6 §

Ulkoilu

Vangille on annettava mahdollisuus ulkoilla vähintään tunti päivässä, jollei vangin terveydentila taikka vankilan järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvä erityisen painava syy ole esteenä.

7 §

Päätösvalta

Vangin ulkoilun epäämisestä ja omien vaatteiden käytön rajoittamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollostasta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

1 §

Toiminnan tarkoitus ja sisältö

Vankilan järjestämisen tai hyväksymisen toiminnan tarkoituksena on edistää vangin sijoittumista yhteiskuntaan:

1) vahvistamalla vangin valmiuksia rikoksetomaan elämäntapaan;

2) ylläpitämällä ja parantamalla vangin ammattitaitoa ja osaamista sekä työ- ja toimintakykyä; ja

3) tukemalla vangin päihteetöntä elämäntapaa.

Toiminta sisältää työtä, koulutusta tai muita vangin valmiuksia edistäviä toimintoja.

2 §

Osallistumisvelvollisuus

Vanki on velvollinen vahvistettuna työ- ja toiminta-aikana osallistumaan vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan (*osallistumisvelvollisuus*).

Vanki on kokonaan tai osittain vapautettava osallistumisvelvollisuudesta, jos hänen terveydentilansa, toimintakykynsä tai ikänsä sitä vaatii.

3 §

Toiminnan järjestäminen

Vangille on annettava vahvistettuna työ- ja toiminta-aikana tilaisuus täyttää osallistumisvel-

vollisuutensa rangaistusajan suunnitelman toteutumista edistävässä toiminnassa.

Varmuosastolle sijoitetulle vangille on annettava tilaisuus täyttää osallistumisvelvollisuutensa varmuusosastolle soveltuvissa toiminnoissa.

Lain 18 luvun 5 §:ssä tarkoitettu syystä erillään pidettävälle vangille on pyrittävä järjestämään tilaisuus täyttää osallistumisvelvollisuutensa osaston päiväjärjestykseen soveltuvassa toiminnassa.

4 §

Toimintaan sijoittaminen

Vanki on sijoitettava toimintaan ottaen huomioon rangaistusajan suunnitelma, vankilan järjestys ja turvallisuus sekä yhteiskunnan turvallisuus.

5 §

Ammattityö ja valmentava työ

Rangaistusaikana tehtävä työ on:

1) vangin työtaitoa ylläpitävää ja työllistymistä edistävää työtä (*ammattityö*); tai

2) kuntouttavaa, vangin työkykyä ja valmiuksia parantavaa työtä (*valmentava työ*).

Ammattityön järjestelyssä seurataan asianomaisen alan teknistä kehitystä sekä käytetään ajanmukaisia työtapoja ja -menetelmiä. Valmentavan työn järjestämisessä seurataan lisäksi ammatillisessa kuntoutuksessa yleisesti noudatettavia menetelmiä.

6 §

Siviilityö

Vangille voidaan antaa lupa varsinaisena työaikana tehdä työtä tai osallistua työharjoitteluun vankilan ulkopuolella (*siviilityö*).

Siviilityön palkkaus ja muut työhön liittyvät ehdot eivät saa olennaisesti poiketa asianomaisessa työssä yleisesti noudatettavista ehdoista. Siviilityön tulee olla työpaikkaan ja työnantajaan liittyvät taloudelliset ja sosiaaliset tekijät huomioon ottaen tavanomaista taloudellista toimintaa.

7 §

Oma työ

Vangille voidaan osallistumisvelvollisuuden täyttämiseksi antaa lupa tehdä omaan lukuunsa vankilassa sellaista hyväksyttävää työtä, joka soveltuu vankilassa tehtäväksi (*oma työ*).

Omaa työtä varten vangille voidaan antaa korvauksetta käyttöön vankilan työvälineitä, jollei siitä aiheudu haittaa vankilan järjestykselle, turvallisuudelle tai toimintojen järjestämiselle.

Lupa omaan työhön voidaan peruuttaa, jos 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty taikka jos oman työn tekemisestä aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

8 §

Koulutus

Vanki voi osallistua vankilassa tai sen ulkopuolella järjestettävään koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta vankilan ulkopuolella noudatetaan, mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään. Aluevankila tai vankila sopii vankilassa toteutettavasta tutkintoon johtavasta tai muusta koulutuksesta koulutuksen järjestäjien kanssa. Vankilassa järjestettävässä koulutuksessa noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä asianomaisesta koulutuksesta yleisesti säädetään. Vangille, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää, on annettava tilaisuus sen suorittamiseen.

Vangin opintoja on ohjattava ja tuettava sekä opiskelumenestystä seurattava.

Koulutuksesta annettavasta todistuksesta ei saa ilmetä, että opintoja on harjoitettu vankilassa.

9 §

Toimintaan osallistuminen vankilan ulkopuolella

Vangille voidaan antaa lupa opiskella vankilan ulkopuolella (*opintolupa*).

Vanki, jolla on päihdeongelma tai jolla arvioidaan olevan erityisiä vaikeuksia selviytyä vapaudessa, voidaan sijoittaa määräajaksi vankilan ulkopuoliseen laitokseen tai vastaavaan yksikköön (*sijoituspaikka*), jossa hän osallistuu päihdehuoltoon tai hänen selviytymismahdollisuuksiaan parantavaan muuhun tavoitteelliseen toimintaan (*sijoitus ulkopuoliseen laitokseen*).

Vangille voidaan antaa lupa osallistua vankilan ulkopuolella riittävän valvonnan alaisena vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan, joka tukee vangin kuntoutumista, yhteyksiä ja sijoittumista yhteiskuntaan (*lupa valvotun ulkopuoliseen toimintaan*).

10 §

Luvan edellytykset

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu lupa voidaan antaa tai 9 §:n mukainen päätös tehdä, jos:

1) lupa tai sijoitus edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista;

2) vangin rangaistusaikaisesta käyttäytymisestä sekä hänen henkilöstään ja rikollisuudestaan saatujen tietojen perusteella 3 momentissa tarkoitettujen luvan ehtojen noudattamista voidaan pitää todennäköisenä;

3) luvan tai sijoituksen 3 momentissa tarkoitettujen ehtojen noudattamista voidaan soveltuvin tavoin valvoa; ja

4) vanki suostuu siihen, että vankeinhoitoviranomaiset ovat tarpeen mukaan yhteydessä viranomaisiin sekä yksityisiin yhteisöihin ja henkilöihin luvan tai sijoituksen edellytysten selvittämistä taikka ehtojen noudattamista koskeissa asioissa.

Ulkopuoliseen laitokseen sijoituksen edellytyksenä on lisäksi, että vankila, sijoituspaikka ja vanki ovat tehneet kirjallisen sijoitussovimuksen. Sijoituksen edellytyksenä on myös, että

vanki suostuu siihen, että vankeinhoitoviranomaiset saavat antaa sijoituksen kannalta tarpeellisia tietoja sijoituspaikalle ja että sijoituspaikka saa ilmoittaa vankeinhoitoviranomaisille ehtojen rikkomisesta.

Luvan tai sijoittamisen ehtona on lisäksi, että:

1) vanki sitoutuu olemaan käyttämättä päihdyttäviä aineita ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita ja sitoutuu 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan; ja

2) vanki sitoutuu noudattamaan muita vankilan ulkopuolella liikkumiseen ja toimintaan osallistumiseen liittyviä välttämättömiä kirjallisia ehtoja.

11 §

Luvan tai sijoituksen peruuttaminen

Jos 6 tai 9 §:ssä tarkoitettun luvan tai sijoituksen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty, lupa voidaan peruuttaa. Jos vanki ei noudata 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuja ehtoja, vangille voidaan määrätä 15 luvun 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu kurinpitorangaistus. Jos kurinpitorangaistusta ei pidetä riittävänä tai tarkoituksenmukaisena seuraamuksena, lupa voidaan myös peruuttaa. Rangaistusajaksi lukemisessa noudatetaan, mitä 3 luvun 7 §:ssä säädetään. Avolaitokseen sijoitetun vangin siirtämisessä noudatetaan lisäksi, mitä 6 luvun 2 §:ssä säädetään.

Jos vanki tekee vankilan ulkopuolella rikoksen, noudatetaan, mitä rikoslain 2 luvun 13 §:ssä säädetään.

12 §

Työaika ja työsuojelu

Vankien työ- ja toiminta-ajan järjestämisessä noudatetaan soveltuvien osin työaikalainsäädäntöä.

Vangin työsuojelussa ja työturvallisuudessa noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä.

13 §

Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräajaksi

Säännöllisesti toimintaan osallistunut vanki voidaan rangaistusajan suunnitelman toteutuminen huomioon ottaen vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta määräajaksi, enintään neljäksi viikoksi vuodessa.

Rikoksesta syytteessä olevalle vangille on annettava tarpeellinen vapautus osallistumisvelvollisuudesta puolustuksen valmisteleminen. Vanki voidaan vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta myös muusta tärkeästä syystä.

Vanki on vapautettava osallistumisvelvollisuudesta myös, jos se on tarpeen määräaikaisen työkyvyttömyyden vuoksi.

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitettua luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

Rikosseuraamusvirasto päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua koko rangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamusviraston päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

15 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankien toimintaan sijoittamisesta, vankien työ- ja toiminta-ajasta sekä 6 ja 9 §:ssä tarkoitettua sijoituksen ja luvan

ehdoista, pituudesta ja sijoitussopimuksesta sekä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määrääjäksi annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset menettelystä samoin kuin töiden luokittelusta sekä muista työn edellytyksistä antaa Rikosseuraamusvirasto.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuksien hallussapito

Vanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä, jos:

- 1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;
- 2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; taikka
- 3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle.

Vanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Suljetussa vankilassa vanki ei saa pitää hallussaan toiselta vangilta ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa saamaansa omaisuutta.

Muu omaisuus, joka vangilla on mukanaan tullessaan vankilaan tai jonka vanki saa rangaistusaikana, voidaan ottaa vankilassa säilytettäväksi vangin vapaaksi pääsyyn saakka, jos se vankilan säilytystilat huomioon ottaen on mahdollista.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään vangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholiuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä noudatetaan, mitä alkoholilain

(1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huumausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huumausainelain (1289/1993) 10 §:ssä.

Tavaraan, jolla ei ole omistajaa, sovelletaan löytötavaralakia (778/1988).

2 §

Omaisuuksien luettelo

Suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Suljetussa vankilassa vangin haltuun annettu omaisuudesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Vangille on hänen pyynnöstään annettava kopio omaisuusluettelosta.

Vangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Suljetussa vankilassa vangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. Vangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväksi tai talletetaan vangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

Avolaitoksessa olevalla vangilla on oikeus pitää hallussaan rahaa ja muita maksuvälineitä. Ne voidaan hänen pyynnöstään ottaa vankilassa säilytettäväksi tai tallettaa hänen tililleen pankkiin.

Vangille annetaan kuukausittain ote hänen rahavarojensa tilinpidosta.

4 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden käyttö

Vankilan on järjestettävä vangille mahdollisuus hankkia elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön sopivaa tavaraa.

Vanki saa hankkia vankilan välityksellä käyttösineitä ja tarvikkeita, joiden hallussapito on 1 §:n 1 ja 2 momentin nojalla sallittu.

Suljetussa vankilassa oikeutta käyttää vankilan ulkopuolelta tulevaa rahaa ja muita maksuvälineitä voidaan rajoittaa, jos se vankilan tai vankilan osaston turvallisuus huomioon ottaen on perustelua.

Perustellusta syystä vanki saa vankilan välityksellä toimittaa rahaa ja muita maksuvälineitä vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille.

5 §

Omaisuuksien palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Vankineuvoston virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Vankilaan jätetty omaisuus lähetetään vapautetulle hänen kustannuksellaan. Jos vapautunut ei nouda omaisuuttaan, omaisuus voidaan hävittää kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun omaisuus on palautettu vankilaan. Jos vapautunut ei tavoiteta, omaisuus voidaan hävittää kolmen kuukauden kuluttua vangin vapautumisesta.

6 §

Palkka, toimintaraha ja käyttöraha

Ammattityöstä maksetaan avolaitoksessa käypä palkka ja suljetussa vankilassa toimintaraha.

Valmentavaan työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla vangilla maksetaan toi-

mintarahaa. Toimintaraha maksetaan kolmessa luokassa työn, koulutuksen tai muun toiminnan vaativuuden, osallistumisen säännöllisyyden ja keston sekä vangin henkilökohtaisen suorituksen mukaan.

Vangille, joka on vapautettu osallistumisvelvollisuudesta, maksetaan käyttörahaa. Työ- tai toiminta-ajalta, jolta ei makseta palkkaa tai toimintarahaa, maksetaan käyttörahaa.

Palkka sekä toiminta- ja käyttöraha on merkittävä vankilassa pidettävälle vangin tilille vähintään kerran kuukaudessa.

7 §

Palkasta suoritettavat pidätykset

Veron ennakkoperintä ja ulosmittaus suoritetaan niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Palkasta suoritetaan vankilalle korvaus ruoka- ja ylläpitomenoista.

Palkasta suoritetaan pidätys vahvistetun elatusavun maksamiseen. Palkasta pidätetään enintään puolet sitten, kun 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen pidätykset on suoritettu. Jos palkka on ulosmittauksen kohteena, elatukseen suoritettavan pidätyksen määrä lasketaan siitä osasta palkkaa, joka jää jäljelle ulosmittauksen jälkeen.

Tuottavaa omaa työtä tai muuta kuin työharjoitteluna tehtyä siviilityötä tekevän vangin on maksettava vankilalle korvaus ruoka- ja ylläpitomenoista. Jos vanki jättää korvauksen määräk aikana suorittamatta, lupa voidaan peruuttaa.

8 §

Suorittamatta jättäminen

Toiminta- tai käyttöraha voidaan jättää kokonaan tai osittain maksamatta, jos maksaminen vangin muulta viranomaiselta kyseiseen toimintaan saama tuki huomioon ottaen taikka muista erityisistä syistä ei ole tarpeen. Näissä tapauksissa voidaan myös periä korvausta ylläpito- ja ruokakustannuksista.

9 §

Päätösvalta

Omaisuuuden hallussapidosta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toiminta- tai käyttörahan suorittamatta jättämisestä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää aluevankilan johtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vangin hallussaan pitämästä omaisuudesta, rahan ja muiden maksuvälineiden käytöstä sekä palkan, toiminta- ja käyttörahan sekä pidätysten määräytymisen perusteista ja määrästä sekä pidätysten suorittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Vangin terveyden- ja sairaanhoito

Vankeinhoitolaitoksen on järjestettävä tai muutoin turvattava vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinällinen kuntoutus.

Terveyden- ja sairaanhoidon järjestämisessä noudatetaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuk-

sista annetussa laissa (785/1992), terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994), mielenterveyslaissa (1116/1990), tartuntatautilaissa (583/1986) ja työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään.

2 §

Tilapäinen hoito ja tutkimus vankilan ulkopuolella

Jos sairasta tai vammautunutta vankia ei voida asianmukaisesti hoitaa tai tutkia vankilassa, hänet on lähetettävä tarpeellisen valvonnan alaisena tilapäisesti vankilan ulkopuolelle hoitoon tai tutkimukseen.

Rangaistusaika kuluu hoidon aikana.

3 §

Vankilasta vapauttaminen hoitoa varten

Jos vanki on jatkuvasti vakavan sairauden tai vaikean vamman takia hengenvaarassa tai erikoishoitoa vaativassa tilassa ja hänen hoitamisensa vankilassa tai 2 §:n mukaisessa hoidossa olisi erityisen vaikeaa, hänet voidaan vapauttaa hoidettavaksi vankilan ulkopuolella.

Vaikka vanki on vapautettu vankilan ulkopuolella hoidettavaksi, rangaistusajan katsotaan kuluvan hoidon aikana.

Jos vapautettu toipuu ennen rangaistusajan päättymistä niin, että 1 momentin mukaisia edellytyksiä ei enää ole, hänet on toimitettava vankilaan suorittamaan rangaistuksen jäljellä olevaa osaa.

4 §

Synnytys

Raskaana oleva vanki siirretään tarpeellisen valvonnan alaisena synnytystä varten riittävän ajoissa sairaalaan tai muuhun terveydenhuollon toimintayksikköön vankilan ulkopuolelle.

Rangaistusaika kuluu 1 momentissa tarkoitettuna aikana.

5 §

Psykologinen neuvonta, tuki ja hoito

Vangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus psykologin antamaan ja muuhun vastaavaan neuvontaan, tukeen ja hoitoon.

6 §

Sosiaalinen kuntoutus

Vankia on tuettava sosiaalisessa kuntoutumisessa ja suhteiden ylläpitämisessä hänen lähiomaisiinsa tai muihin läheisiin sekä asumiseen, työhön, toimeentuloon, sosiaalietuuksiin ja sosiaalipalveluihin liittyvien asioiden hoitamisessa.

Sosiaalisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) annetussa laissa säädetään.

7 §

Terveydenhuollon kustannukset

Vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinnällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on Vankeinhoitolaitoksen lääkärin osoittama tai hyväksymää.

8 §

Omalla kustannuksella järjestettävä hoito

Vangilla on oikeus Vankeinhoitolaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa.

9 §

Vangin kuolema

Vangin kuoltua vainaja toimitetaan omaisten toivomalle paikkakunnalle Suomessa valtion

kustannuksella. Vainaja, jota ei voida jättää omaisten huostaan, haudataan valtion kustannuksella.

10 §

Päätösvalta

Vangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Vankeinhoitolaitoksen lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

Vankilan johtaja päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen. Rikosseuraamusvirasto päättää vankilan esityksestä Vankeinhoitolaitoksen ylilääkärinä kuultuaan 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta.

11 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamusvirasto antaa tarkemmat määräykset vankien terveydentilan tarkastamisesta ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

11 luku

Vapaa-aika

1 §

Vapaa-ajan toiminta

Vankilassa on järjestettävä vankilan oloihin soveltuvaa vapaa-ajan toimintaa.

Vankilan ulkopuolisille henkilöille, yhteisöille ja säätiöille voidaan antaa lupa järjestää vankilan oloihin soveltuvaa vapaa-ajan toimintaa.

Vangeille on annettava tilaisuus osallistua vapaa-ajan toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen. Harrastustoiminnassa vankeja on ohjattava ja neuvottava.

2 §

Osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin

Vanki saa osallistua vapaa-ajan toimintoihin ja viettää vapaa-aikaa yhdessä muiden vankien kanssa.

Osallistuminen voidaan kieltää tai sitä rajoittaa, jos vanki:

1) on sijoitettu sopimusosastolle tai varmuusosastolle;

2) suorittaa 15 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua yksinäisyysrangaistusta; taikka

3) on 15 luvun 15 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteen kohteena.

Vangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee vapaa-ajan toimintaa taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan evätä oikeus osallistua vapaa-ajan tilaisuuteen.

3 §

Uskonnonharjoitus

Vankilassa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vankien tarpeiden mukaan jumalanpalveluksia, hartaushetkiä ja muita uskonnollisia tilaisuuksia. Vangeille on annettava mahdollisuus tavata oman uskontokuntansa sielunhoitajaa tai muuta edustajaa. Vankilassa on oltava uskonnonharjoitukseen soveltuvat tilat.

Vangilla on oikeus osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin, jollei:

1) vanki ole sijoitettu varmuusosastolle taikka suorita 15 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua yksinäisyysrangaistusta; taikka

2) vanki ole 15 luvun 15 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteen kohteena.

Vangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee 1 momentissa tarkoitettua tilaisuutta taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan evätä oikeus osallistua tilaisuuteen. Jos vanki ei saa osallistua yhteisiin tilaisuuksiin, hä-

nen mahdollisuudestaan uskonnonharjoitukseen on huolehdittava muulla tavoin.

4 §

Kirjasto

Vankilassa on oltava kirjasto tai vangeille tulee järjestää mahdollisuus käyttää yleisiä kirjastopalveluja. Vankilan kirjaston on toimittava yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa ja sen toiminnan tulee vastata yleisten kirjastojen toimintaperiaatteita.

Vangeille on varattava riittävän usein pääsy vankilan kirjastoon ja heitä on ohjattava kirjaston käytössä. Edellä 3 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen ja omasta pyynnöstään erillään asuvien vankien kirjastopalveluista on huolehdittava muulla tavoin.

5 §

Vapaa-ajan työ

Vanki saa vapaa-aikanaan tehdä omaan lukuunsa sellaista työtä, joka soveltuu vankilassa tehtäväksi ja josta ei aiheudu haittaa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vaaraa henkilön turvallisuudelle (*vapaa-ajan työ*).

Vapaa-ajan työtä varten vangille voidaan antaa korvauksetta käyttöön vankilan työvälineitä, jollei siitä aiheudu haittaa vankilan järjestykselle, turvallisuudelle tai toimintojen järjestämiselle.

6 §

Kirjallisuus ja tiedotusvälineiden seuraaminen

Vangille on varattava tilaisuus seurata televisio- ja radio-ohjelmia ja sanomalehtiä sekä hankkia omalla kustannuksellaan aikakauslehtiä ja kirjallisuutta.

Aikakauslehtien ja kirjallisuuden hallussapidosta noudatetaan, mitä 9 luvun 1 §:ssä säädetään.

7 §

Kokoontuminen vankilassa

Vangeille voidaan antaa lupa tarpeellisen valvonnan alaisena kokoontua vankilassa vapaa-ajan toiminnan suunnittelua tai muiden yhteisten asioiden käsittelyä varten.

8 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan ja 3 §:ssä tarkoitettuun jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen epäämisestä sekä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

Luvan 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun vapaa-ajan toimintaan ja 7 §:ssä tarkoitettuun kokoontumiseen myöntää vankilan johtaja, taikka hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

IV OSA

VANGIN YHTEYDET VANKILAN ULKO-PUOLELLE

12 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

1 §

Kirjeenvaihto ja kirjeiden tarkastaminen

Vangilla on oikeus kirjeenvaihtoon. Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla vastaavalla tavalla sitä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiel-

lettyjä aineita tai esineitä. Kirje tai muu postilähetys saadaan avata, jos yksittäistapauksessa on perustelua syytä epäillä, että se sisältää mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä.

Jos tarkastuksen yhteydessä löydetään aineita tai esineitä, joita vangilla ei ole lupa pitää hallussaan, ne on otettava vankilassa säilytettäväksi. Rahavarat on merkittävä vangin tilille. Omaisuuden alkuperän laillisuutta epäiltäessä tehtävästä ilmoituksesta säädetään 19 luvun 1 §:ssä.

2 §

Kirjeen lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Vangille saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan lukea, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä tai viestistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 19 luvun 2 §:ssä. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

3 §

Kirjeenvaihto valvontaviranomaisten kanssa

Vangin ja vankilan tai sen henkilökunnan toimintaa valvovan viranomaisen tai ihmisoikeuksien toteutumista valvovan toimielimen, jolle vangilla on kansainvälisten sopimusten mukaan

valitus- tai kanteluoikeus, välistä kirjeenvaihtoa ei saa tarkastaa eikä lukea.

Ulkomaisen vangin yhteydenpidosta diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon säädetään 13 luvun 9 §:ssä.

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Vangin asianajajalleen tai muulle oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle oikeudenkäyntiasiamiehelle tai -avustajalle osoittamaa kirjettä tai muuta postilähetystä ei saa tarkastaa eikä lukea.

Vangille saapunut kirje tai muu postilähetys, jonka kirjekuoresta tai muutoin käy luotettavasti ilmi, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan vain vangin läsnä ollessa tarkastaa avaamalla, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä. Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 2 momentissa säädetään.

5 §

Kirjeen tai postilähetyksen pidättäminen

Vangin lähettämä tai hänelle saapunut kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan pidättää, jos pidättäminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin pidättämisestä ja pidättämisen syystä on annettava viipymättä tieto vastaanottajalle tai lähettäjälle, jollei 1 momentissa mainitusta syystä muuta johdu. Kirje, muu postilähetys tai viesti, jota ei 1 momentissa tarkoitettua syystä toimiteta perille, on palautettava lähettäjälle tai annettava vangille hänen vapautuessaan.

Vangin lähettämä postiennakkotilaus tai muu luotolla tapahtuva tilaus voidaan pidättää, jos vangilla ei ole varoja tilauksen maksamiseen. Tilattu lähetys voidaan palauttaa lähettäjälle ilman vangin suostumusta.

6 §

Puhelimen käyttö

Vangille on annettava omalla kustannuksellaan mahdollisuus olla puhelimitse yhteydessä vankilan ulkopuolelle. Välttämättömien asioiden hoitamiseksi tai muusta erityisestä syystä puhelimen käyttö voidaan sallia korvauksetta.

Vankilan järjestyssäännössä voidaan antaa vankilan toiminnan ja järjestyksen kannalta välttämättömiä määräyksiä puhelimen käyttöajosta. Puhelimen käytön ehdoksi voidaan asettaa, että vanki ilmoittaa, kehen hänellä on tarkoitus olla yhteydessä.

Puhelimen käyttö voidaan keskeyttää tai evätä, jos näin on tarpeen tehdä rikoksen estämiseksi tai vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi.

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Vangin puhelua saadaan kuunnella, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelu voidaan tallentaa, jos puhelua kuunneltaessa käy ilmi, että puhelu todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka
- 2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Puhelun kuuntelemisesta ja mahdollisuudesta sen tallentamiseen on ennen kuuntelemisen aloittamista ilmoitettava vangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä. Puhelun sisältöä koskevan tiedon, taltion tai tallenteen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 19 luvun 2 §:ssä. Syntynyt taltio tai tallenne on viipymättä hävitettävä, jollei sitä mainitun pykälän mukaan luovuteta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Vangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välis-

tä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on vangin ja edellä mainitun henkilön välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

8 §

Kirjeenvaihto ja puhelut varmuusosastolla

Varmuusosastolla olevalta vangilta peräisin oleva ja vangille saapunut muu kuin 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu kirje ja muu postilähetys saadaan lukea, jos se yksittäistapauksessa on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Muutoin vangin kirjeenvaihdossa noudatetaan, mitä 1 §:ssä, 2 §:n 2 ja 3 momentissa ja 3—5 §:ssä säädetään.

Varmuusosastolla olevan vangin puhelimen käytön ehtona on, että vanki suostuu siihen, että hänen puhelunsa voidaan kuuntelun lisäksi tallentaa. Muutoin puhelun kuuntelemisesta noudatetaan, mitä 7 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

9 §

Sähköinen viestintä

Vangille voidaan antaa erityisestä syystä lupa olla yhteydessä vankilan ulkopuolelle sähköistä viestintää, televiestintää tai muuta tämänkaltaista teknistä yhteyttä käyttämällä, jollei yhteydenpito vaaranna vankilan turvallisuutta. Näiden yhteyksien valvonnassa noudatetaan soveltuvien osin 2—5, 7, 10 ja 11 §:n säännöksiä.

10 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirjeen tai muun postilähetysten tai viestin lukemisesta, jäljentämisestä ja pidättämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetysten tarkastamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetysten tai viestin lukemisesta, pidättämisestä ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Luvan 9 §:ssä tarkoitettuun sähköiseen viestintään myöntää vankilan johtaja.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämismenettelystä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta sekä sähköisen viestinnän valvonnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Vangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa häiritsemättä on mahdollista. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. Vankia tapaamaan tulleen henkilön (*tapaaja*) tarkastamisesta säädetään 17 luvussa.

Varmuusosastolle sijoitetun vangin oikeutta tavata muita kuin lähiomaisiaan tai muita läheisiään taikka 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiasta voidaan rajoittaa, jos on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa rikottaisiin tätä la-

kia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

2 §

Tapaamistilat ja tapaamisten valvonta

Vankilassa on oltava tapaamiseen soveltuvat tilat.

Vangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vangille ja tapaajalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettussa laissa säädetään tapaajarekistereistä.

3 §

Valvomaton tapaaminen

Vangin lähiomaisen, muun läheisen ja 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen sekä, jos siihen on syytä, myös muun henkilön tapaaminen voidaan sallia ilman valvontaa (*valvomaton tapaaminen*), jos se on perusteltua vangin yhteyksien säilymiseksi, oikeusasioiden hoitamiseksi tai muusta vastaavasta syystä eikä tapaamisesta aiheudu haittaa vankilan järjestykselle tai toiminnalle. Muun kuin 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettun valvontaviranomaisen ja 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että vanki suostuu 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan.

Vangin tarkastamisesta valvomattoman tapaamisen yhteydessä säädetään 16 luvun 4 §:ssä.

4 §

Tapaamisen epäminen ja erityisvalvottu tapaaminen

Tapaaminen voidaan evätä, jos:

1) tapaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;

2) tapaaja kieltäytyy 17 luvun 2:ssä tarkoitettua turvatarkastuksesta tai 17 luvun 3 §:ssä tarkoitettua henkilöntarkastuksesta; taikka

3) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaaminen voidaan kuitenkin järjestää erityisen valvotuissa olosuhteissa (*erityisvalvottu tapaaminen*), jos 1 momentissa tarkoitettu vaara on mahdollista tällä tavoin torjua.

5 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä vangille voidaan antaa lupa ottaa vastaan kohtuullinen määrä sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 9 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkemmat määräykset vastaanotettavan omaisuuden määrästä annetaan 15 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaajan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista vangille.

6 §

Tapaamiskielto

Jos tapaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 9 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kielto vierailla vankilassa (*tapaamiskielto*). Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä vankia tai määrättyjä vankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä vangin 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle asiamiehelle. Tapaamiskieltoa ei myöskään saa antaa, jos tapaaminen voidaan vankilan järjestystä vaarantamatta järjestää 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskielon antamista tapaajaa ja vankia on mahdollisuuksien mukaan kuultava.

7 §

Tapaamiskieltorekisteri

Rikosseuraamusvirasto pitää tapaamiskielloista rekisteriä, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

8 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos vankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, noudatetaan soveltuvin osin tämän luvun tapaamista ja tapaajaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella vankia, on tiedusteltava vangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

9 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaisella vangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon.

Vangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat lähetykset on toimittava viipymättä edelleen.

10 §

Yksityiset keskustelut

Vangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan,

vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kanssa.

11 §

Päätösvalta

Tapaamiskiellosta päättää vankilan johtaja. Erityisvalvotusta tapaamisesta ja tapaamisen epäämisestä päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvomattomasta tapaamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Rikosseuraamusvirasto antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

1 §

Poistumisluvan tarkoitus

Vangille voidaan hakemuksesta antaa lyhyeksi aikaa lupa poistua vankilasta (*poistumislupa*).

Poistumisluvan tarkoituksena on tukea vangin yhteyksien säilymistä ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä vähentää vapaudenmenetyksestä aiheutuvia haittoja.

2 §

Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella

Rangaistusajan pituuden perusteella voidaan hakemuksesta myöntää poistumislupa, jos:

1) luvan myöntäminen edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista;

2) vangin rangaistusaikaisesta käyttäytymisestä sekä hänen henkilöstään ja rikollisuudesta saatujen tietojen mukaan luvan ehtojen noudattamista voidaan pitää todennäköisenä; ja

3) vanki sitoutuu 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan ja muuhun luvan ehtojen noudattamisen kannalta tarpeelliseen valvontaan.

3 §

Rangaistusajan pituuden perusteella myönnettävän poistumisluvan aikaisin ajankohta

Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella voidaan hakemuksesta myöntää, kun rangaistusajasta vangin rikoslain 2 c luvussa tarkoitettuun ehdonlaiseen vapauteen päästämiseen tai koko rangaistuksesta vapauttamiseen (*vankilassaoloaika*) on suoritettu kaksi kolmasosaa, kuitenkin vähintään kaksi kuukautta.

Elinkautista vankeusrangaistusta suorittavan vangin mahdollisuus poistumislupa- määräytyy niin kuin vangin vankilassaoloaika olisi 12 vuotta. Alle 21-vuotiaana tehdystä rikoksesta elinkautiseen vankeuteen tuomitun vangin poistumislupa määräytyy kuin vangin vankilassaoloaika olisi kymmenen vuotta.

Poistumislupia voidaan 2 §:ssä tarkoitettujen perusteiden täyttyessä myöntää rangaistusajan suunnitelmaa huolellisesti noudattaneelle vangille ennen 1 momentissa tarkoitettua määrää aikaa, jos se on tarpeen suunnitelman toteuttamiseksi taikka yksittäisessä tapauksessa vangin yhteyksien säilymisen, toimintakyvyn ylläpitämisen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Poistumislupaa ei tällä perusteella saa kuitenkaan myöntää ennen kuin puolet vankilassaoloajasta on suoritettu.

4 §

Poistumislupa tärkeästä syystä

Poistumislupa tärkeästä syystä tai ulkopuoliseen tilaisuuteen osallistumista varten voidaan hakemuksesta myöntää, jos 2 §:n 2 ja 3 kohdan edellytykset täyttyvät ja luvan myöntäminen on

tärkeää vangin perheeseen, terveydenhuoltoon, toimeentuloon taikka työ-, koulutus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta syystä.

Jos vanki hakee poistumislupaa terveydenhuoltoon liittyvästä syystä, poistumisluvasta on pyydetty lääkäriä tai hänen poissa ollessaan terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan muun virkamiehen lausunto.

Jos luvan ehtojen noudattamista ei voida pitää riittävän todennäköisenä, vangille voidaan myöntää poistumislupa tarpeellisen valvonnan alaisena.

5 §

Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä

Vangille on annettava lupa tarpeellisen valvonnan alaisena lyhyeksi aikaa poistua vankilasta Suomen alueelle vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun läheisen tapaamista samoin kuin lähiomaisen tai muun läheisen hautaan saattamista varten taikka muusta vastaavasta erittäin tärkeästä syystä.

Lupa voidaan evätä, jos epäminen on tarpeen karkaamisen, vapauttamisyrityksen tai uuden rikoksen estämiseksi taikka muusta vastaavasta painavasta syystä.

6 §

Lupa poistua saatettuna

Vangille voidaan 2 ja 3 §:n säännösten estämättä antaa poistumislupa saatettuna tai tarpeellisen valvonnan alaisena ulkopuoliseen tilaisuuteen osallistumista varten tai muusta tällaisesta syystä enintään puoleksi vuorokaudeksi.

Lain 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettulle varmuusosastolle sijoitetulle vangille poistumislupa voidaan myöntää 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua syystä ainoastaan saatettuna.

Jos elinkautista vankeusrangaistusta suorittavalle vangille ei myönnetä poistumislupaa 3 §:ssä tarkoitettuna aikana, hänelle on myönnettävä lupa poistua saatettuna vähintään kerran vuodessa.

7 §

Poistumisluvan pituus

Poistumislupia voidaan myöntää rangaistusajan pituuden perusteella enintään kolme vuorokautta kahden kuukauden ajanjaksoa kohden 3 §:ssä tarkoitettusta ajankohdasta alkaen.

Edellä 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuja poistumislupia myönnetään siksi ajaksi, jota luvan perusteena olevien asioiden hoitaminen välttämättä vaatii.

Poistumisluvan kokonaiskeston lisätään kohtuullinen matka-aika.

8 §

Poistumisluvan ehdot

Poistumislupaan voidaan liittää ehtoja, jotka koskevat vankilan ulkopuolella liikkumista, poistumisluvan perustetta, päihteettömyyttä, valvontaa, vangin käyttäytymistä ja vankilaan palaamista.

Poistumislupa annetaan kirjallisena. Päätöksessä mainitaan poistumisluvan ehdot sekä mahdolliset seuraamukset ehtojen rikkomisesta.

9 §

Poistumisluvan peruuttaminen ja ehtojen rikkominen

Jos poistumisluvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty, lupa voidaan peruuttaa. Vangille, joka rikoo poistumisluvan ehtoja, voidaan määrätä 15 luvun 4 §:n 1—3 kohdassa tarkoitettu kurinpitörangaistus. Rangaistusajaksi lukemisesta säädetään 3 luvun 7 §:ssä.

Jos vanki tekee vankilan ulkopuolella rikoksen, noudatetaan, mitä rikoslain 2 luvun 13 §:ssä säädetään.

10 §

Kustannukset

Poistumislupamatkojen kustannuksista vastaa vanki.

Edellä 5 ja 6 §:ssä tarkoitettusta syystä myönnetyn poistumisluvan matkakustannukset maksetaan valtion varoista. Myös muun poistumisluvan matkakustannukset voidaan maksaa valtion varoista, jos se vangin varattomuus tai poistumisluvan syy huomioon ottaen on perusteltua.

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta ja 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua aikaistamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamusvirasto päättää kuitenkin poistumisluvasta, jos lupaa:

1) hakee elinkautista rangaistusta tai koko rangaistusta suorittava vanki 2—5 §:n perusteella; tai

2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen.

Rikosseuraamusvirasto voi päätöksellään siirtää 2 momentissa tarkoitettua päätösvaltaa vankilan johtajalle.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset matka-ajasta, poistumislupamatkojen korvaamisesta ja poistumislupamenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

V OSA

KURINPITO, VALVONTA JA TARKASTAMINEN

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

1 §

Vankilan järjestyssääntö

Vankilassa on järjestyssääntö, joka sisältää tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tarkempia määräyksiä vankilan alueella liikkumisesta ja tilojen lukittuna pitämisestä, osastoista, tapaamisten ja puhelimen käytön sekä vapaa-ajan järjestämisestä, omaisuuden hallussapidosta sekä muista vastaavista vankilan järjestyksen ylläpitämiseen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä yksittäisistä seikoista.

2 §

Vangin käytös

Vangin on noudatettava vankilan järjestyssääntöä sekä vankilan henkilökunnan antamia kehoituksia ja käskyjä. Vangin on käyttäydyttävä vankilan henkilökuntaa sekä muita vankeja ja henkilöitä kohtaan asiallisesti.

3 §

Järjestysrikkomukset

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistus, jos vanki syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen avolaitoksesta tai terveydenhuollon laitoksesta;

3) tässä laissa tai sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa taikka niitä täsmentäväs-

sä Rikosseuraamusviraston määräyksessä annettujen säännösten rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitorangaistus;

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitetulle luvulle tai sijoitukselle taikka 14 luvussa tarkoitetulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen; ja

6) Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

Rikoksesta, josta vankilan johtaja on tehnyt ilmoituksen poliisille, ei saa määrätä kurinpitorangaistusta.

4 §

Vangille määrättävät kurinpitorangaistukset

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena:

1) varoitus;

2) vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön tai omaisuuden hallussapidon rajoittaminen enintään 30 vuorokauden ajaksi (*oikeuksien menetys*); tai

3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään 14 vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

Oikeuksien menetys ei saa estää vangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle.

5 §

Yhteinen kurinpitorangaistus

Vangille, joka on syyllistynyt kahteen tai useampaan rikkomukseen, määrätään niistä yhteinen kurinpitorangaistus.

Jos kurinpitorangaistuksen määräämisen jälkeen ilmenee, että vanki on ennen kurinpitorangaistuksen määräämistä tehnyt toisen järjestysrikkomuksen, tästä rikkomuksesta määrätään

kurinpitorangaistus erikseen, jollei aikaisemmin ilmi tulleesta rikkomuksesta määrättyä kurinpitorangaistusta pidetä riittävänä seuraamuksena.

6 §

Ehdollinen kurinpitorangaistus

Muu kurinpitorangaistus kuin varoitus voidaan määrätä ehdollisena vähintään yhden ja enintään kolmen kuukauden koeajalla. Jollei vanki koeaikana tee uutta rikkomusta, kurinpitorangaistus raukeaa.

Jos koeaikana tehdystä rikkomuksesta määrätään kurinpitorangaistus, on samalla päätettävä, pannaanko aikaisempi kurinpitorangaistus täytäntöön.

7 §

Kurinpitorangaistuksen mittaaminen

Päätettäessä kurinpitorangaistuksen määräämisestä, mittaamisesta ja ehdollisuudesta on otettava huomioon järjestysrikkomuksen laatu, vakavuus, tahallisuus ja suunnitelmallisuus, vangin aikaisemmat järjestysrikkomukset, järjestysrikkomukseen johtaneet syyt, järjestysrikkomuksesta kulunut huomattavan pitkä aika, vangin pyrkimys estää tai poistaa järjestysrikkomuksen vaikutuksia, hänen pyrkimyksensä edistää järjestysrikkomuksensa selvittämistä, vangin terveydentila sekä rikkomuksesta vangille määrätty turvaamistoimenpiteet ja teosta aiheutuvat muut seuraukset.

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on vangin olosuhteisiin nähden syytä. Vangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu

vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos vanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä 14 vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Jos vangille määrätään yli seitsemän vuorokauden yksinäisyysrangaistus, terveydenhuoltohenkilökuntaa on kuultava. Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa vangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

9 §

Järjestysrikkomuksen selvittäminen

Järjestysrikkomus on selvitettävä viipymättä. Järjestysrikkomuksen tapahduttua on toimitettava puolueeton ja tasapuolinen tutkinta, jossa rikkomus selvitetään sen laadun ja vakavuusasteen edellyttämällä tavalla.

Asiaan osallisia ja tarpeen mukaan myös muita henkilöitä on kuultava. Tutkinta on suoritettava siten, ettei ketään aiheettomasti saateta epäilyksen alaiseksi.

Järjestysrikkomuksen selvittämisen yhteydessä vangin esittämä perusteltu väite henkilökunnan syyllistymisestä tai osallisuudesta rikokseen on siirrettävä poliisiviranomaisen tutkittavaksi.

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Vangin kurinpitoasia on käsiteltävä ja vangille määrätty kurinpitorangaistus on pantava täytäntöön viipymättä ja tarpeetonta huomiota herättämättä.

Järjestysrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon vanki on sijoitettu. Vangin kuljetuksen

aikana tekemä järjestysrikkomus käsitellään kuitenkin siinä vankilassa, johon vanki saapuu.

Jos vanki siirretään järjestysrikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös sijoittajayksikössä tai siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

11 §

Vangin kuuleminen

Järjestysrikkomusta selvitetessä vankia on kuultava. Vangille on varattava tilaisuus valmistella puolustustaan ja esittää näyttöä oman selvityksensä tueksi. Tulkitsemisesta säädetään 4 luvun 4 §:n 2 momentissa.

12 §

Kirjaaminen

Järjestysrikkomuksen selvittämisestä ja kurinpitorangaistuksen määräämisestä pidetään pöytäkirjaa.

13 §

Kurinpitorangaistuksen raukeaminen

Jos vankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta hänelle on määrätty kurinpitorangaistus, kurinpitorangaistus raukeaa siltä osin kuin sitä ei ole pantu täytäntöön.

14 §

Vangin pitäminen erillään selvittämisen aikana

Vangin järjestysrikkomusta selvitetessä ja päätöstä kurinpitorangaistuksen määräämisestä odotettaessa vankia voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa ylittää seitsemää vuorokautta.

Aika, jonka vanki on ollut erillään muista vangeista, on otettava huomioon vähennyksenä kurinpitorangaistusta määrättäessä.

15 §

Kurinpitorangaistuksen määrääminen

Kurinpitorangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, vangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa.

Vangille on varattava tilaisuus esittää oma selvityksensä sekä näyttöä sen tueksi.

16 §

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa aluevankilan johtaja.

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja.

Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan johtaja. Johtaja päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määräämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

Muistutuksesta ja järjestysrikkomuksen selvittämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Vangin 14 §:ssä tarkoitetusta erillään pitämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Esteellisyyteen sovelletaan, mitä esitutkintalain (449/1987) 16 §:ssä säädetään.

17 §

Muutoksenhaku ja täytäntöönpanon kielto

Vangin oikeudesta hakea muutosta hänelle määrättyyn kurinpitorangaistukseen ja muutoksenhaun vaikutuksesta kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanoon säädetään 20 luvussa.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset järjestysrikkomuksen selvittämisestä ja kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset kurinpitorangeistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamusvirasto.

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

1 §

Valvonta vankilassa

Vankeja ja vankien käytössä oleva tiloja on valvottava siten kuin vankilan järjestys, vankilassa pitämisen varmuus, vankien ja muiden henkilöiden turvallisuus sekä karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ja rikoksen estäminen edellyttävät.

Vankilassa on oltava turvallisuuden edellyttämät hälytys- ja muut tekniset turvajärjestelmät.

2 §

Asuintilojen ja omaisuuden tarkastus

Vankien asuintiloja sekä heidän käytössään ja vankilan alueella olevaa omaisuuttaan voidaan tarkastaa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai epäillyn järjestyksellisen tutkimiseksi. Käyttöesineiden, rahan ja muiden maksuvälineiden sekä muun omaisuuden hallussapidosta säädetään 9 luvussa.

3 §

Vangin turvatarkastus

Vanki saadaan vankilassa, sen alueella ja kuljetuksen aikana tarkastaa turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi (*vangin turvatarkastus*).

Vangin turvatarkastuksessa voidaan metallinilmaisinta, muuta teknistä laitetta tai koulutettua koiraa käyttäen, vaatteita tunnustelemalla taikka muulla vastaavalla tavalla tarkastaa vanki sen

varmistamiseksi, ettei vangilla ole mukanaan esinettä tai ainetta:

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vakavaa vaaraa vankilan järjestykselle;

2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai

3) jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Vanki voidaan 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa velvoittaa vaihtamaan vaatteensa henkilökunnan läsnä ollessa.

4 §

Henkilöntarkastus

Vangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) vankia epäillään 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ehkäisemiseksi, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestyksellisen tutkimiseksi, vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvottoman tapaamisen yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä vangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään.

5 §

Erityistarkastus

Vankilassa, sen osastolla tai muussa tilassa voidaan suorittaa erityistarkastus, jos se on tarpeen vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi taikka 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden löytämiseksi.

Kun vankilan osastolla tai muussa tilassa suoritetaan erityistarkastus, henkilöntarkastus saadaan toimittaa kaikille osastolle sijoitetuille tai tarkastettavassa tilassa oleskeleville vangeille.

6 §

Henkilönkatsastus

Vangille voidaan tehdä rikoksen selvittämiseksi henkilönkatsastus, jos vankia todennäköisin syin epäillään rikoksesta, josta säädetty ankaran rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta, tai huumausaineen käyttörikoksesta.

Henkilönkatsastus käsittää kehon tarkastamisen, näytteen ottamisen tai muun kehoon kohdistuvan tutkimuksen.

Lääketieteellistä asiantuntemusta vaativan toimenpiteen saa suorittaa ainoastaan lääkäri.

7 §

Päihitteettömyyden valvonta

Jos on syytä epäillä, että vanki on alkoholin, muun päihdyttävän aineen taikka rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitetun dopingaineen vaikutuksen alainen, vanki voidaan velvoittaa antamaan virtsa- taikka sylkinäyte taikka suorittamaan puhalluskoe.

Jos päihtymystila on ulkonaisista merkeistä päätellen ilmeinen, näytettä ei edellytetä, ellei vanki sitä vaadi.

Valvomattoman tapaamisen, sopimusosastolle sijoittamisen, poistumisluvan, opintoluvan ja siviilityöluvan, ulkopuolista valvottua toimintaa koskevan luvan sekä avolaitokseen sijoittamisen tai ulkopuoliseen laitokseen sijoituksen ehdoksi voidaan asettaa, että vanki pyydettyä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

Vangilta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy virtsa- tai sylkinäytteen antamisesta tai puhalluskokeen suorittamisesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte.

8 §

Omaisuuksien erillään säilyttäminen

Jos vankeinhoitoviranomaisella on syytä epäillä rahan ja muiden maksuvälineiden tai muun omaisuuden laillista alkuperää, omaisuus

voidaan ottaa erillään säilytettäväksi, kunnes poliisi tekee asiasta päätöksen 19 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen johdosta.

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteen riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Vangin ollessa vankilan ulkopuolella Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Jos henkilönkatsastuksen suorittaa muu kuin terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluva, läsnä on oltava todistaja. Muutoin henkilönkatsastuksen toimittamisessa sovelletaan, mitä pakkokeinolain 5 luvun 12 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Päätös henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta on tehtävä kirjallisesti. Vangille on ilmoitettava toimenpiteen peruste.

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamusviraston vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

10 §

Päätösvalta

Vangin turvatarkastuksesta, henkilöntarkastuksesta ja päihitteettömyyden valvonnasta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraa-

musvirastolla on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

17 luku

Muun henkilön tarkastaminen

1 §

Pääsy vankilaan

Vankilaan ei saa päästää ketään ilman asianmukaista lupaa tai syytä.

Vankilaan pääsyn edellytykseksi voidaan asettaa päällysvaatteiden ja mukana tuotujen tavaroiden jättäminen vankilassa säilytettäväksi vankilan määräämällä tavalla. Myös henkilöllisyyden todistaminen voidaan asettaa vankilaan pääsyn ja vankilan alueella liikkumisen ehdoksi. Alueella liikkuvalla voidaan asettaa muitakin järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Pääsy vankilaan voidaan evätä tai oleskelu vankilan alueella kieltää siltä, joka ei noudata hänelle 2 momentin nojalla annettua määräystä tai asetettua ehtoa taikka joka kieltäytyy 2 §:ssä tarkoitettua turvatarkastuksesta. Vankilaan ei saa myöskään päästää ketään, joka päihtymyksen, uhkaavan käytöksen tai muun vastaavan syyn vuoksi saattaa vaarantaa vankilan järjestyksen tai turvallisuutta. Tapaajan pääsyn epäämistä noudatetaan lisäksi, mitä 13 luvun 4 §:ssä säädetään.

2 §

Turvataarkastus vankilan alueella

Henkilö voidaan tarkastaa vankilassa ja sen alueella turvallisuuden ylläpitämiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi (*turvataarkastus*).

Turvataarkastuksessa voidaan metallinilmaisinta, muuta teknistä laitetta tai koulutettua koiraa käyttäen, vaatteita tunnustelemalla taikka

muulla vastaavalla tavalla tarkastaa vankilaan saapuva taikka vankilassa tai sen alueella oleva henkilö, hänen mukanaan olevat tavarat ja hänen käyttämänsä, vankilan alueella oleva kuluneuvo sen varmistamiseksi, ettei hänellä ole mukanaan esinettä tai ainetta:

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vankilan järjestykselle;

2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai

3) jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Edellä 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa henkilö voidaan velvoittaa luovuttamaan mukanaan tuomansa omaisuus tarkastettavaksi, jollei tarkastusta voida suorittaa 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

3 §

Tapaajan henkilöntarkastus

Jos on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa pyritään luovuttamaan 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, vangin tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että tapaaja suostuu henkilöntarkastukseen.

Jos tapaaja kieltäytyy henkilöntarkastuksesta, noudatetaan, mitä 13 luvun 4 §:ssä säädetään.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä tapaajalla on vaatteissaan tai muutoin yllään.

4 §

Esineiden ja aineiden pois ottaminen

Turvataarkastusta tai henkilöntarkastusta suoritettavalla ohjaus- tai valvontatehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muuten löydetty 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu esine tai aine.

Pois otetut esineet ja aineet on luovutettava poliisille tai, jollei siihen ole lain mukaan estettä, palautettava tarkastetulle henkilölle hänen poistuessaan vankilasta.

5 §

Vankilan alueelta poistaminen

Se, joka kieltäytyy turvatarkastuksesta taikka ei noudata hänelle 1 §:n 3 momentin tai 13 luvun 4 §:n nojalla annettua kehotusta poistua vankilasta, voidaan poistaa vankilasta tai sen alueelta.

Poistettavalle on ilmoitettava poistamisen peruste.

6 §

Kiinniottaminen ja säilöissäpito

Vankilan johtajalla, turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä, valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä sekä ohjaus- tai valvontatehtävissä toimivalla virkamiehellä on vankilassa ja sen alueella oikeus ottaa kiinni siellä oleva henkilö, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilölle tai omaisuudelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi taikka rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi.

Jos kiinni otettua henkilöä ei voida viipymättä luovuttaa poliisille, hänet voidaan poliisiin antamien ohjeiden mukaan pitää säilössä, kunnes poliisi saapuu paikalle, kuitenkin enintään neljä tuntia.

Päätös säilöissäpidosta on tehtävä kirjallisesti. Henkilölle on ilmoitettava kiinniottamisen ja säilössä pitämisen peruste.

7 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Turvatarkastus ja henkilöntarkastus tulee suorittaa hienotunteisesti. Tarkastuksesta ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

Tarkastuksen peruste on ilmoitettava tarkastettavalle. Henkilöntarkastuksessa on oltava läsnä todistaja. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, se on suoritettava erillis-

sessä tilassa ja henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa.

Henkilöntarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa.

8 §

Päätösvalta

Turvatarkastuksesta ja vankilaan pääsyn epäämisestä päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, vankien ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Tapaaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilöissäpidosta päättää vankilan johtaja.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset henkilöntarkastuksen pöytäkirjasta sekä alueelta poistamista, kiinniottamista ja säilöissäpitoa koskevan päätöksen kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

1 §

Turvaamistoimenpiteet

Turvaamistoimenpiteitä ovat sitominen, tarkkailu, eristämistarkkailu sekä erillään pitäminen sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

Turvaamistoimenpiteiden sijasta on pyrittävä käyttämään ensisijaisesti muita kuin vapautta rajoittavia keinoja vangin rauhoittamiseksi tai rikoksen tai vaaraa aiheuttavan tapahtuman estämiseksi.

2 §

Sitominen

Vangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;

2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;

3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai

4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos vanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun vanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisestä syystä toisin määrää. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

3 §

Tarkkailu

Vanki saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin, jos se on välttämätöntä:

1) päihtyneen tai päihdyttävien aineiden käytämisen vieroitusoireista kärsivän vangin terveydentilan seuraamiseksi ja hänen turvallisuutensa varmistamiseksi;

2) itsemurhan tai itsetuhoisen käyttäytymisen estämiseksi; taikka

3) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muulla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle.

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

Tarkkailuun sijoittaminen ei saa kestää pitempään kuin on välttämätöntä, eikä yli seitsemää vuorokautta. Tarkkailuun sijoittamista saadaan kuitenkin jatkaa, jos se on välttämätöntä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta syystä. Tarkkailuun sijoittaminen on otettava uudelleen käsiteltäväksi enintään seitsemän vuorokauden väliajoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli seitsemää vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa seitsemän vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään seitsemän vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

5 §

Erillään pitäminen

Vanki saadaan pitää erillään muista vangeista, jos se on välttämätöntä:

1) sen estämiseksi, että vanki vakavasti vaarantaa muun henkilön henkeä tai terveyttä;

2) ilmeisen karkaamis- tai vapauttamisyrittäksen estämiseksi;

3) päihdyttävän aineen jatkuvan käytön tai rikoslain 50 luvun 1—4 §:ssä tarkoitetun huumausainerikoksen estämiseksi; tai

4) muun 1—3 kohtaa vastaavan, vankilan järjestystä vakavasti vaarantavan teon estämiseksi.

Erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enemmän kuin erillään pitämisestä välttämättä aiheutuu. Vankia ja hänen terveydentilaansa on tarkoin seurattava.

Erillään pitämistä ei saa jatkaa kauemmin kuin on välttämätöntä. Erillään pitämistä koskeva päätös on otettava uudelleen harkittavaksi enintään 30 vuorokauden väliajoin.

6 §

Voimakeinojen käyttö

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, vangin kuljetuksen aikana sekä Vankeinhoitolaitoksen valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

1) vangin karkaamisen tai luvatta poistumisen estämiseksi, vastarinnan murtamiseksi ja tässä tai 16 luvussa tarkoitetun valvonta-, tarkastus- ja turvaamistoimenpiteen suorittamiseksi;

2) 17 luvussa tarkoitetun vankilaan pääsyn estämiseksi, esineiden ja tavaroiden haltuun ottamiseksi, alueelta poistamiseksi sekä kiinniotamisen ja säilöissäpidon toimittamiseksi; sekä

3) henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen tai muun henkilön terveyttä vaarantavan teon taikka tapahtuman uhatessa luvattoman pääsyn estämiseksi, esteen poistamiseksi tai kuluneuvon pysäyttämiseksi.

Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Voimankäyttövälineitä saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut virkamies.

Sillä, joka 1 momentissa tarkoitetun virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella tilapäisesti avustaa virkamiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen voimakeinoapuun tämän pykälän mukaisen erittäin tärkeän ja kiireellisen virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus mainitun virkamiehen ohjauksessa sellaisten välttämättömien voimakeinojen käyttämiseen, joita voidaan olosuhteisiin nähden pitää puolustettavina.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

7 §

Menettelysäännökset

Päätös vangin eristämistarkkailuun sijoittamisesta ja erillään pitämisestä on tehtävä kirjallisesti. Erillään pitämistä koskevaa päätöstä tehtäessä vankia on kuultava. Vangille on ilmoitettava toimenpiteen perusteet.

Kun päätetään 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetusta sitomisesta, voimankäyttövälineen käytöstä taikka eristämistarkkailuun sijoittamisesta, toimenpiteen syy ja kesto on kirjattava.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Vangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

1 §

Ilmoitus omaisuudesta, rahoista, muista maksuvälineistä ja sosiaalietaidusta

Jos vankien valvonnan tai muun Vankeinhoidolaitoksen tehtävien hoidon yhteydessä ilmi tulneiden seikkojen nojalla on syytä epäillä rahan ja muiden maksuvälineiden tai muun omaisuuden laillista alkuperää, asiasta on ilmoitettava poliisille.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien yhteydessä ilmi tulneiden seikkojen nojalla on syytä epäillä, että vangille on perusteettomasti maksettu työttömyyskorvausta, kansaneläkettä tai muuta vastaavaa sosiaalietautia, siitä on asian selvittämiseksi ilmoitettava etuuden myöntäneelle viranomaiselle.

2 §

Ilmoitus kirjeen, puhelun tai muun viestin sisällöstä

Vangilta peräisin olevan tai hänelle saapuneen kirjeen, muun postilähetysten tai viestin taikka vangin puhelun sisällöstä saadaan antaa tieto poliisille, muulle esitutkintaviranomaiselle

tai syyttäjälle, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Samoin edellytyksin voidaan antaa 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettu jäljennös tai saman luvun 7 §:ssä tarkoitettu tallenne.

3 §

Ilmoitus vangin terveydentilasta ja kuolemasta

Vangin terveydentilasta ilmoitettaessa noudetaan potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain säännöksiä.

Vangin kuolemasta on ilmoitettava asianomaisille viranomaisille sekä lähiomaiselle, muulle läheiselle tai vangin nimeämälle henkilölle.

4 §

Ilmoitus poistumisluvasta ja vapauttamisesta

Vangin vapauttamisesta ja vankilasta poistumisesta saadaan ilmoittaa asianomistajalle tai muulle henkilölle, jos vangin käyttäytymisen tai hänen esittämiensä uhkausten johdosta on perusteltua syytä epäillä, että vanki syyllistyy tämän tai tälle läheisen henkilön henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvaan rikokseen. Ilmoitus voidaan antaa myös henkilölle, johon nähden vangilla on lähestymiskiellosta annetun lain (898/1998) mukainen lähestymiskiello.

Ilmoitus on tehtävä hienotunteisuutta noudattaen. Ilmoitusta ei saa tehdä vastoin asianomistajan tai muun 1 momentissa tarkoitettun, vaarassa olevan henkilön ilmaisemaa tahtoa.

5 §

Ilmoitukset poliisille

Vankeinhoidtoviranomaiset voivat ilmoittaa poliisille:

- 1) vangin ottamisesta vankilaan;
- 2) vangin siirtämisestä toiseen vankilaan;
- 3) vangin osallistumisesta toimintaan vankilan ulkopuolella;
- 4) kirjeen, muun postilähetysten tai viestin pidättämisestä;

5) vangin tapaamisesta, tapaamisen epäamisestä, erityisvalvotusta tapaamisesta ja tapaa-

miskiellosta;

6) vangin poistumisluvasta;

7) vangille määrätystä kurinpitorangaistuksesta,

8) vangille tai muulle henkilölle tehdystä turvatarkastuksesta;

9) kiinniottamisesta ja säilössäpidosta;

10) vangin erillään pitämisestä;

11) vangin karkaamisesta tai luvatta poistumisesta; sekä

12) vangin vapauttamisesta.

6 §

Ilmoitus syyttäjälle

Jos vankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta määrätyn kurinpitorangaistuksen tämä on kokonaan tai osaksi suorittanut taikka rikoksesta, josta vangille on vankilassa määrätty kurinpitorangaistus, kurinpitorangaistuksesta ja sen täytäntöönpanosta on ilmoitettava syyttäjälle.

Syyttäjälle on tehtävä ilmoitus rikoslain 2 c luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta, määräaikaisen vankeusrangaistuksen yhteenlaskettua enimmäisaikaa koskevan säännöksen soveltamista koskevasta tilanteesta.

7 §

Ilmoitus omaisuuden hoitamisesta

Jos vanki ei voi itse huolehtia muualla olevasta omaisuudestaan, asiasta on ilmoitettava holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitetulle viranomaiselle.

8 §

Tietojen antaminen mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle

Vankeinhoitoviranomaisilla on oikeus antaa mielentilatutkimusta suorittavalle yksikölle vangista tietoja, jotka ovat tarpeellisia mielentilatutkimuksen toimeenpanemiseksi.

9 §

Ilmoitus henkilö- ja omaisuusvahingosta

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on viivytyksettä ilmoitettava vankilan johtajalle tai muulle esimiehelleen virkatehtävän suorittamisen yhteydessä syntyneestä henkilö- tai omaisuusvahingosta. Henkilövahingon yhteydessä on huolehdittava siitä, että vahingoittunut saa viipymättä tarvitsemansa ensiavun ja hoidon. Henkilölle, joka ilmoittaa saaneensa vammoja Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen suorittaman toimenpiteen johdosta, on ilman tarpeetonta viivytystä järjestettävä tilaisuus päästä lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan tutkittavaksi.

Kustannukset, jotka aiheutuvat 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, maksetaan valtion varoista.

10 §

Vaitiolo-oikeus

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä ei todistajana oikeudenkäynnissä tai esitutkinnassa kuultaessa ole velvollisuutta ilmaista hänelle hänen virkatehtävässään luottamuksellisen vihjetiedon antaneen vangin henkilöllisyyttä, jos vihjetieto koskee rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, tai rikoslain 50 luvun 1—4 §:ssä tarkoitettua huumausainerikosta. Vaitiolo-oikeutta ei kuitenkaan ole, jos vihjetiedon antanut suostuu henkilöllisyytensä ilmaisemiseen tai jos on ilmeistä, ettei tällaisen tiedon ilmaiseminen aiheuta vaaraa hänen, hänen lähiomaisensa tai muun läheisen turvallisuudelle.

Tuomioistuin voi kuitenkin määrätä vihjetiedon antaneen vangin henkilöllisyyden ilmaista vaksi, kun syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta, josta saattaa seurata kuusi vuotta vankeutta tai tätä ankarampi rangaistus, edellyttäen, että rikoksen selvittäminen tätä välttämättä vaatii eikä tiedon ilmaisemisesta voida perustellusti olettaa aiheutuvan vakavaa vaaraa tietoja antaneen, tämän lähiomaisen tai muun läheisen turvallisuudelle.

11 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies päättää 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon antamisesta.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset ilmoituksista ja tiedon antamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

VI OSA

MUUT SÄÄNNÖKSET

20 luku

Muutoksenhaku

Valitus käräjäoikeuteen

1 §

Valitusoikeus käräjäoikeuteen

Vangilla on oikeus hakea muutosta valittamalla käräjäoikeuteen päätöksestä, jolla ehdonalaista vapauttamista on rikoslain 2 c luvun 9 §:n nojalla lykätty.

Oikaisuvaatuksesta aluevankilan johtajalle säädetään tämän luvun 9 §:ssä ja valitusoikeudesta hallinto-oikeuteen säädetään 12 §:ssä.

2 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan käräjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös on tehty. Käräjäoikeus, jossa on vireillä muutoksenhakemus, voi siirtää asian järjestysrikkomuksen te-

kopaikan tai vangin sijoituspaikan käräjäoikeuteen taikka muuhun käräjäoikeuteen, joka katsoo esitettävään selvitykseen, käsittelystä aiheutuviin kustannuksiin tai muihin seikkoihin nähden soveliaaksi.

Käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään.

3 §

Valituksen tekeminen

Valitus on tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun päätös valitusosoituksineen on annettu vangille tiedoksi. Valituskirjelmä toimitetaan vankilan johtajalle.

Johtajan on viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma selvityksensä. Kun Rikosseuraamusvirasto tekee päätöksen ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä, asiakirja-aineiston ja selvityksen toimittaa Rikosseuraamusvirasto. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut.

Valitus tulee vireille käräjäoikeudessa silloin, kun 2 momentissa tarkoitettut asiakirjat saapuvat tuomioistuimen kansliaan. Tuomioistuimen on viivytyksettä annettava valittajalle ja päätöksen tekijälle tieto käsittelyn ajasta ja paikasta sekä valittajan poissaolon seurauksista.

Jos vanki on toimittanut valituskirjelmän määrääjassa suoraan toimivaltaiseen tuomioistuimeen, hän ei menetä puhevaltaansa.

4 §

Uuden määräjän asettaminen

Jos asianosainen laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä ei voi määrääjassa hakea muutosta, käräjäoikeus asettaa hakemuksesta uuden määräjän valituksen tekemistä varten.

Uutta määräaikaa on pyydetty käräjäoikeudelta kirjallisella hakemuksella, joka on toimi-

tettava viikon kuluessa esteen päättymisestä vankilan johtajalle. Hakemukseen on liitettävä selvitys esteestä tai muusta hakemuksen perusteena olevasta syystä.

Jos vanki on toimittanut valituskirjelmän uudessa määräajassa suoraan toimivaltaiseen tuomioistuimeen, hän ei menetä puhevaltaansa.

5 §

Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei keskeytä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksen täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin toisin määrää.

6 §

Päätöksen tekijän velvollisuudet

Kun tehdään 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös, vangille on samalla annettava kirjallinen valitusosoitus, jossa on mainittava muutoksenhaku- ja tuomioistuin ja määräävä valituksen jättämiselle sekä selostettava, mitä valitusta tehtäessä on noudatettava.

Vankilan johtajan tulee huolehtia siitä, että vangilla on mahdollisuus laatia valituskirjelmiä ja että hän voi osallistua valituksen käsittelyyn tuomioistuimessa.

7 §

Pääkäsittely kärkeäoikeudessa

Päätöksen tekijän tai häntä edustavan virkamiehen on oltava läsnä kärkeäoikeudessa valitusta käsiteltäessä. Valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä kärkeäoikeudessa. Valitus voidaan käsitellä valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei kärkeäoikeus pidä hänen henkilökoh- taista kuulemistaan tarpeellisenä.

Kärkeäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi. Valitus- asia on käsiteltävä kiireellisenä.

Asian käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasias- sa säädetään.

8 §

Muutoksenhakukielto

Kärkeäoikeuden päätökseen ei saa hakea muu- tosta valittamalla.

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen

9 §

Muutoksenhaun alaiset asiat

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen voidaan tehdä seura- vista päätöksistä:

1) 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäämisestä terveydellisistä syistä, 4 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäämisestä muista kuin terveydellisistä syistä, 6 §:ssä tar- koitetusta lykkäyksen peruuttamisesta ja 7 §:ssä tarkoitettua maksuajan myöntämisestä;

2) 4 luvun 10 §:ssä tarkoitettua vangin lap- sen ottamisesta vankilaan;

3) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettua erillään asu- misesta omasta pyynnöstä ja 6 §:n mukaisesta varmuusosastolle sijoittamisesta;

4) 6 luvun 2 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua siirtämisestä avolaitoksesta suljet- tuun vankilaan;

5) 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidosta ja 4 §:n 1, 2 ja 4 momentissa tar- koitetusta rahan käytöstä;

6) 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetysten pidättämisestä;

7) 13 luvun 6 §:ssä tarkoitettua tapaamiskiel- losta;

8) 14 luvun 5 §:ssä tarkoitettua poistumislu- vasta erittäin tärkeästä syystä;

9) 15 luvun 4 §:n 1—3 kohdassa tarkoitettua varoituksesta, oikeuksien menetyksestä ja yksi- näisyysrangaistuksesta;

10) 18 luvun 5 §:ssä tarkoitettua erillään pi- tämisestä; ja

11) rikoslain 2 c luvun 8 §:ssä tarkoitettua val- votun koevapauden peruuttamisesta.

Vangin tapaajalla on oikeus hakea oikaisua ja valittaa 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua päätöksestä.

10 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun päätös oikaisuvaatimusosoituksineen on annettu vangille tiedoksi. Oikaisuvaatimus toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle.

11 §

Oikaisuvaatimuksesta päättäminen

Oikaisuvaatimuksen ratkaisee aluevankilan johtaja.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Asian käsittelystä on muutoin voimassa, mitä hallintolaissa säädetään.

12 §

Valituksen tekeminen

Aluevankilan johtajan päätöksestä saa valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeuteen. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluevankilan johtajan päätös on tehty.

Kun valituksen kohteena olevan päätöksen tekee aluevankilan johtaja tai Rikosseuraamusvirasto, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen ilman 10 ja 11 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusmenettelyä.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanasta.

13 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 9 §:ssä tarkoitettua päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä

aluevankilan johtaja tai valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin päättä.

14 §

Valituksen käsittely hallinto-oikeudessa

Valitusta käsitellessään hallinto-oikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä. Valitus ei keskeytä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei hallinto-oikeus toisin määrää. Valitusasia on käsiteltävä kiireellisenä.

Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Asian käsittelystä on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

15 §

Oikeusapu

Vangille voidaan 1 ja 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa myöntää oikeusapua niin kuin oikeusapulaissa (257/2002) säädetään. Oikeusapulain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä taloudellisista olosuhteista ei tarvitse esittää. Oikeusavun myöntämisestä päättää tuomioistuिन.

16 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset oikaisuvaatimuksen tekemisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

21 luku

Vapauttaminen

1 §

Vangin vapauttamisajankohdan määräytyminen

Vanki vapautetaan 3 luvun 1—7 §:n sekä rikoslain 2 c luvun ehdonalaista vapauttamista koskevien säännösten perusteella määräytyvän vankilassaoloajan viimeisenä päivänä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, muu kuin sakon muuntorangaistusta suorittava vanki voidaan päästää rikoslain 2 c luvun 8 §:ssä tarkoitettuun valvottuun koevapauteen ennen 1 momentissa tarkoitettua vapauttamisajankohtaa.

Ehdonalaisesta vapauttamisesta ja valvotusta koevapaudesta säädetään rikoslain 2 c luvussa. Vangin armahtamisesta säädetään Suomen perustuslaissa (731/1999).

2 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja päättää rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaisesta ehdonalaisesta vapauttamisesta, saman luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ja ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua valvontaan asettamisesta sekä valvotun koevapauden rikkomisen seuraamuksista.

Sijoittajayksikön johtaja päättää rikoslain 2 c luvun 8 §:n mukaisesta valvottuun koevapauteen sijoittamisesta ja sen peruuttamisesta.

Rikosseuraamusvirasto päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta. Rikosseuraamusvirasto päättää myös saman luvun 8 §:n mukaisesta valvottuun koevapauteen määrittämisestä sekä valvotun koevapauden peruuttamisesta ja valvotun koevapauden rikkomisen muista seuraamuksista, kun kyse on saman luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua elinkautisesta vankeudesta tai saman luvun 11 ja 12 §:ssä tarkoitettua koko rangaistuksen suorittamisesta vankilassa.

Kriminaalihuoltolaitos vastaa ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelman laatimisesta.

3 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset rikoslain 2 c luvussa tarkoitettua valvotun koevapauden ja ehdonalaisen vapauttamisen valvonnasta ja toimeenpanos-

ta sekä vankilassaoloajan ja vapauttamisajan kohdan määräytymisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

22 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §

Tarkemmat täytäntöönpanosäännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annettu laki (39/1889) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

3 §

Siirtymäsäännökset

Vangin kohtelua ja tapaamiskieltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sovelletaan päätöstä tehtäessä voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos asia tulee ehtojen rikkomisen, edellytysten muuttumisen, laissa asetetun määräajan taikka muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi. Ennen lain voimaantuloa määrättyyn kurinpitorangaistukseen ja vireille tulleeeseen lykäyshakemukseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain säännöksiä rangaistusajan suunnitelmasta sovelletaan lain voimaantulon jälkeen

täytäntöön pantavaksi tulleen vankeusrangaistuksen täytäntöönpanossa. Muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan haettaessa muutosta lain voimaantulon jälkeen tehtyyn päätökseen.

Mitä laissa tai asetuksessa säädetään rangaistuslaitoksesta, sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen vankilaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tutkintavankeuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tutkintavankeuden toimeenpanoon.

Tutkintavankiin, joka samalla suorittaa vankeusrangaistusta tai sakon muuntorangaistusta, sovelletaan, mitä tämän lain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa, 4 luvun 1 §:n 3 momentissa, 8 luvun 6 §:ssä sekä 9 luvun 9 §:ssä säädetään. Tällaiseen vankiin sovelletaan lisäksi, mitä pakkokeinolain (450/1987) 1 luvun 18 b §:ssä yhteydenpidon rajoittamisesta ja rikoslain (39/1889) 2 c luvun 5 §:ssä ehdonalaisesta vapauttamisen määräytymisestä säädetään. Muutoin tässä momentissa tarkoitettuun tutkintavankiin sovelletaan, mitä vangista vankeuslaissa (/) säädetään.

Lakia sovelletaan myös muun lain nojalla vapautensa menettäneen, vankilassa pidettävän

henkilön kohteluun, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tutkintavankeuden toimeenpanosta poliisin säilytystilassa säädetään erikseen. Tutkintavankeuden toimeenpanosta mielentilatutkimusta tehtäessä säädetään myös mielenterveyslaissa (1116/1990).

2 §

Tutkintavankeuden päättyminen

Rikoksen johdosta vangittu henkilö on tutkintavanki siihen päivään saakka, jona käräjäoikeuden tuomio saa lainvoiman taikka jona hovioikeuden tuomio annetaan tai julistetaan ja vankila on antanut siitä tiedon tutkintavangille.

Tutkintavanki voi kuitenkin suostua täytäntöönpanoon ja tyytyä tuomioon noudattaen vastaavasti, mitä vangittuna olevasta tuomitusta vankeuslain 2 luvun 2 §:ssä säädetään.

3 §

Tutkintavankeuden tarkoitus

Tutkintavankeuden tarkoituksena on turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estää rikollisen toiminnan jatkaminen.

4 §

Tutkintavankeuden toimeenpanolle asetettavat vaatimukset

Tutkintavangin oikeuksia ei saa tämän lain säännösten nojalla rajoittaa enempää kuin tutkintavankeuden tarkoitus, tutkintavankeudessa pitämisen varmuus ja vankilan järjestyksen säilyminen välttämättä vaativat.

5 §

Tutkintavangin kohtelu

Tutkintavankeja on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja heidän ihmisarvoaan kunnioittaen.

Tutkintavankeja ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa keskenään eri asemaan rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden, uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan taikka muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Alle 21-vuotiaina rikoksensa tehneiden nuorten tutkintavankeutta toimeenpantaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota vangin iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin.

6 §

Tutkintavangin kuuleminen

Tutkintavankia on kuultava vankilaan sijoittamisesta, asumista, kurinpitoa sekä muuta häntä koskevaa päätöstä tehtäessä noudattaen, mitä hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään.

7 §

Rikosseuraamusviraston ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamusvirasto voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan tutkinta-

vangin sijoittamista, siirtoa ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

II OSA

TUTKINTAVANKEUDEN ALOITTAMINEN

2 luku

Saapuminen vankilaan

1 §

Tutkintavangin sijoittaminen

Rikoksen johdosta vangittu henkilö on viipymättä vietävä syyteasiaa käsittelevää tuomioistuinta lähimpänä sijaitsevaan tutkintavankilana toimivaan vankilaan tai erityisestä syystä muuhunkin tutkintavankilana toimivaan vankilaan.

Tutkintavankia ei saa sijoittaa avolaitokseen.

Vangitsemisesta päättävä tuomioistuin voi pakkokeinolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tai syyttäjän esityksestä päättää, että tutkintavanki sijoitetaan poliisin ylläpitämään tutkintavankien säilytystilaan, jos se on välttämätöntä tutkintavangin erillään pitämiseksi tai turvallisuussyistä taikka jos rikoksen selvittäminen sitä erityisestä syystä vaatii.

Tutkintavankia ei saa pitää poliisin säilytystilassa neljää viikkoa pitempää aikaa, ellei siihen ole erittäin painavaa syytä. Jos tutkintavanki sijoitetaan poliisin ylläpitämään säilytystilaan, sijoittamista koskeva asia ja sen perusteet on otettava tuomioistuimessa käsiteltäväksi yhdessä vangitsemisasian kanssa pakkokeinolain 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun vangitsemisasian uudelleen käsittelyn yhteydessä.

2 §

Vankilaan ottaminen

Tutkintavangin ottaminen vankilaan perustuu tuomioistuimen antamaan vangitsemismääräykseen.

Tutkintavangille on varattava tilaisuus ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen vankilaan ottamisestaan.

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

3 §

Säännöksistä ja vankilan oloista tiedottaminen

Tutkintavangille on viipymättä hänen saavutuaan vankilaan tiedotettava sen oloista sekä tutkintavankien oikeuksista ja velvollisuuksista. Tietoja on oltava saatavana yleisimmin käytetyillä kielillä vankilassa olevien tutkintavankien tarpeiden mukaan.

Ulkomaiselle tutkintavangille on tiedotettava 9 luvun 7 §:n mukaisesta mahdollisuudesta olla yhteydessä kotimaansa edustustoon. Ulkomaiselle tutkintavangille on mahdollisuuksien mukaan annettava tulkitsemisapua. Viittomakieltä käyttävälle tai vammaisuuden vuoksi tulkitsemisapua tarvitsevalle vangille on annettava tarpeellista tulkitsemis- ja käännösapua.

Tutkintavankien saatavilla on oltava kokoelma tutkintavankeja koskevista laeista, asetuksista ja muista säännöksistä.

4 §

Tulotarkastus

Vankilaan saapunut tutkintavanki on tarkastettava todistajan läsnä ollessa (*tulotarkastus*). Tulotarkastus käsittää henkilöllisyyden toteamisen ja kirjaamisen, henkilötuntemerkkien ottamisen sekä tutkintavangin mukana olevan omaisuuden luetteloinnin ja tarkastamisen sekä tarvittaessa vaatteiden vaihdon. Omaisuusluette-

lostaa säädetään 5 luvun 2 §:ssä. Tutkintavangin turvatarkastuksesta säädetään 11 luvun 3 §:ssä.

Vankeinhoitoviranomainen saa ottaa tutkintavangista pakkokeinolaissa tarkoitetut henkilötuntemerkit.

5 §

Tutkintavangin lapsen ottaminen vankilaan

Tutkintavangin pieni lapsi voidaan ottaa vankilaan, jos se on lapsen edun mukaista ja tutkintavanki itse sitä haluaa. Lapsen hoito järjestetään lapsen edun mukaisella tavalla.

Lapsen ottamisesta vankilaan ja pitämisestä vankilassa päättää sijoittajayksikön johtaja vastaanottavan vankilan johtajaa ja lastensuojelulaissa (683/1983) tarkoitettua viranomaista kuultuaan.

6 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tulotarkastuksen kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat säännökset tutkintavankilana toimivista vankiloista annetaan oikeusministeriön asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

1 §

Sijoittaminen vankilassa

Tutkintavanki on sijoitettava eri vankilaan tai eri osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit. Erilleen sijoittamisesta voidaan kuitenkin poiketa, jos tutkintavanki toimintoihin osallistumista varten sitä pyytää taikka jos poikkeaminen on välttämätöntä vankien, tutkintavankien tai henkilökunnan turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi tai se on muutoin tilapäisesti

tarpeen vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi poikkeuksellisessa tilanteessa. Muutoksenhaku-tuomioistuimen päätöstä odottava tutkintavanki saadaan tutkintavangin suostumuksella sijoittaa samalle osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit, jollei sijoittaminen vaaranna tutkintavankeuden tarkoitusta.

Alle 18-vuotias tutkintavanki on pidettävä erillään aikuisista tutkintavangeista, jollei hänen etunsa muuta vaadi.

Miehet ja naiset on pidettävä eri asunto-osastoissa.

2 §

Asumaan sijoittaminen

Tutkintavanki on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava yhden hengen huoneeseen. Tutkintavankia ei saa sijoittaa asumaan toisen tutkintavangin kanssa, jos siitä aiheutuu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle tai vankilan järjestykselle.

Tutkintavangille on varattava mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään toisista tutkintavangeista, jos tutkintavangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna tai jos erillään asumiseen on muu hyväksyttävä syy.

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin mitä erillään asumisesta välttämättä aiheutuu.

3 §

Vaatetus

Tutkintavanki saa käyttää omia vaatteitaan, jollei siitä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, vankilan järjestykselle tai tutkintavangin terveydelle. Tutkintavanki vastaa käytössään olevien omien vaatteidensa huollosta. Vankilan on järjestettävä tutkintavangille tilaisuus hänen omien vaatteidensa pesuun, niiden pesettämiseen vankilassa tai tutkintavangin kustannuksella vankilan välityksellä vankilan ulkopuolella.

Tutkintavangille, joka ei käytä omia vaatteitaan, on annettava soveltuva vaatetus vankilassa käytettäväksi sekä tuomioistuimessa käyntiä tai muuta vankilasta poistumista varten.

Tutkintavangin on huolehdittava omasta puhtaudestaan ja asuintilansa siisteydestä.

4 §

Ruokahuolto

Tutkintavankien ruokahuolto on järjestettävä siten, että he saavat terveellisen, monipuolisen ja riittävän ravinnon.

Perusruokavaliosta poiketaan, jos se on perusteltua tutkintavangin terveyden taikka uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen vuoksi.

5 §

Ulkoilu

Tutkintavangille on annettava mahdollisuus ulkoilla vähintään tunti päivässä, jollei tutkintavangin terveydentila taikka vankilan järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvä erityisen painava syy ole esteenä.

6 §

Tutkintavangin siirtäminen

Tutkintavanki voidaan siirtää toiseen vankilaan, jos siihen on perusteltu syy ja voidaan olettaa, että tutkintavanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin.

Tutkintavanki tulee siirtää toiseen vankilaan, jos tutkintavankeuden tarkoitus, tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuus, vankilan käyttöaste tai muu vastaava syy sitä edellyttää. Vankilan käyttöasteen tasoittamiseksi tutkintavanki voidaan siirtää vain painavista syistä.

Jos tutkintavangin suoritettavaksi tulee vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus, tutkintavanki voidaan siirtää sijoittajyksikköön sijoitusvankilan määräämistä varten.

7 §

Siirrosta ilmoittaminen

Tutkintavangille on varattava viipymättä hänen saavuttuaan toiseen vankilaan tilaisuus ilmoittaa siirrosta lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen.

8 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Tutkintavanki on kutsusta toimitettava tuomioistuimeen siten kuin siitä erikseen säädetään.

Jos vankilassa oleva tutkintavanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, tutkintavanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi.

Tässä pykälässä tarkoitettua syystä vankilan ulkopuolella olevalle tutkintavangille on järjestettävä tarpeellinen valvonta.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaatetuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin siirtämisestä päättää vankeuslain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua sijoittajajyksikön johtaja.

Vankilan johtaja päättää 8 §:ssä tarkoitettua tutkintavangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää sijoittajajyksikön johtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuolosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

Tutkintavangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

III OSA

TUTKINTAVANKEUDEN TOIMEENPANON SISÄLTÖ

4 luku

Toiminta

1 §

Toimintaan osallistuminen

Tutkintavanki ei ole velvollinen osallistumaan vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan. Jos tutkintavanki haluaa osallistua toimintaan, siihen on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus.

Jos tutkintavanki osallistuu toimintaan, ennen toiminnan aloittamista on sovittava toimintarahan perusteista. Toimintaan osallistumisesta tehdään erillinen päätös.

Tutkintavangille ei saada antaa vankeuslain 8 luvun 6 §:ssä tarkoitettua lupaa siviilityöhön eikä saman luvun 9 §:ssä tarkoitettua opintolupaa tai lupaa valvottuun ulkopuoliseen toimintaan. Tutkintavankia ei saa myöskään sijoittaa viimeksi mainitussa pykälässä tarkoitettuun ulkopuoliseen laitokseen.

2 §

Oma työ

Tutkintavangille voidaan antaa lupa tehdä omaan lukuunsa vankilassa sellaista hyväksyttävää

vää työtä, joka soveltuu vankilassa tehtäväksi (*oma työ*).

Omaa työtä varten vangille voidaan antaa korvauksetta käyttöön vankilan työvälineitä, jollei siitä aiheudu haittaa vankilan järjestykselle, turvallisuudelle tai toimintojen järjestämiselle taikka vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle.

Lupa omaan työhön voidaan peruuttaa, jos 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty taikka jos oman työn tekemisestä aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

3 §

Rangaistusajan valmistelu

Tutkintavangin suostumuksella voidaan tutkintavankeusajan aloittaa vankeuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitellun laatiminen rangaistusajan suorittamista ja ehdonalaista vapautta varten.

4 §

Päätösvalta

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitetusta omasta työstä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä vankilan toimintoista vastaava virkamies.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuksen hallussapito

Tutkintavanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä, jos:

1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;

2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; taikka

3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle.

Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan alkoholia, muuta päihdyttävää ainetta, rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita eikä huumausaineiden käyttöön tarkoitettuja esineitä. Tutkintavanki ei saa pitää hallussaan toiselta tutkintavangilta ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa saamaansa omaisuutta.

Muu omaisuus, joka tutkintavangilla on mukanaan vankilaan tullessaan tai jonka hän saa tutkintavankeusajan kuluessa, voidaan ottaa vankilassa säilytettäväksi vangin vapaaksi pääsyyn saakka, jos se vankilan säilytystilat huomioon ottaen on mahdollista.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään tutkintavangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholiuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä noudatetaan, mitä alkoholilain (1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huumausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huumausainelain (1289/1993) 10 §:ssä.

Tavaraan, jolla ei ole omistajaa, sovelletaan löytötavaralakia (778/1988).

2 §

Omaisuusluettelo

Vankilaan vastaanotetusta tutkintavangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Tutkintavangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos tutkintavanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Tutkintavangin haltuun annetusta omaisuudesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Tutkintavangille on hänen pyynnöstään annettava kopio omaisuusluettelosta.

Tutkintavangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

3 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden hallussapito

Tutkintavangilla ei ole oikeutta pitää hallussaan rahaa tai rikoslain 37 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja muita maksuvälineitä. Tutkintavangin hallussa olevat rahat ja muut maksuvälineet otetaan vankilassa säilytettäväiksi tai talletetaan tutkintavangin kustannuksella hänen tililleen pankkiin.

Tutkintavangille annetaan kuukausittain ote hänen rahavarojensa tilinpidosta.

4 §

Rahan ja muiden maksuvälineiden käyttö

Vankilan on järjestettävä tutkintavangille mahdollisuus hankkia elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön sopivaa tavaraa.

Tutkintavanki saa omalla kustannuksellaan vankilan ulkopuolelta hankkia sellaisia käyttöesineitä ja tarvikkeita, joiden hallussapito on 1 §:n 1 ja 2 momentin nojalla vankilassa sallittu.

Tutkintavangin oikeutta käyttää vankilan ulkopuolelta tulevaa rahaa tai muita maksuvälineitä voidaan rajoittaa, jos se on välttämätöntä tutkintavankeuden tarkoituksen tai vankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Perustellusta syystä tutkintavanki saa vankilan välityksellä toimittaa rahaa ja muita maksuvälineitä vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille.

5 §

Ilmoitus omaisuuden hoitamisesta

Jos tutkintavanki ei voi itse huolehtia muualta olevasta omaisuudestaan, asiasta on ilmoitettava holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettulle viranomaiselle.

6 §

Omaisuuksien palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Vankilaan jätetty omaisuus lähetetään vapautetulle hänen kustannuksellaan. Jos vapautunut ei nouda omaisuuttaan, omaisuus voidaan hävittää kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun omaisuus on palautettu vankilaan. Jos vapautunutta ei tavoiteta, omaisuus voidaan hävittää kolmen kuukauden kuluttua tutkintavangin vapautumisesta.

7 §

Toimintarahaa ja käyttörahaa

Työhön, koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistuvalla tutkintavangilla maksetaan toimintarahaa.

Toimintarahan määräytymisestä ja maksamisesta on voimassa, mitä vankeuslain 9 luvun 6 ja 8 §:ssä säädetään.

Tutkintavangille voidaan maksaa käyttörahaa, jos se vangin varattomuus tai muu erityinen syy huomioon ottaen on perusteltua.

8 §

Päätösvalta

Omaisuuksien hallussapidosta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toiminta- tai käyttörahain maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnasta vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tutkintavangin hallussa pitämästä omaisuudesta sekä rahan ja maksuvälineiden käytöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden lähettämisestä ja hävittämisestä sekä toiminta- ja käytöran suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Tutkintavangin terveyden- ja sairaanhoito

Vankeinhoitolaitoksen on järjestettävä tai muuten turvattava tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus.

Tutkintavangilla on oikeus Vankeinhoitolaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa, jollei siitä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle.

Terveyden- ja sairaanhoidon järjestämisessä noudatetaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992), terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994), mielenterveyslaissa, tartuntatautilaissa (583/1986) ja työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään.

2 §

Tilapäinen hoito ja tutkimus vankilan ulkopuolella

Jos sairasta tai vammautunutta tutkintavankia ei voida asianmukaisesti hoitaa tai tutkia vankilassa, hänet on lähetettävä tarpeellisen valvonnan alaisena tilapäisesti vankilan ulkopuolelle hoitoon tai tutkimukseen.

3 §

Synnytys

Raskaana oleva tutkintavanki siirretään tarpeellisen valvonnan alaisena synnytystä varten riittävän ajoissa sairaalaan tai muuhun terveydenhuollon toimintayksikköön vankilan ulkopuolelle.

4 §

Psykologinen neuvonta, tuki ja hoito

Tutkintavangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus psykologin antamaan ja muuhun vastaavaan neuvontaan, tukeen ja hoitoon.

5 §

Sosiaalinen kuntoutus

Tutkintavankia on tuettava sosiaalisessa kuntoutumisessa ja suhteiden ylläpitämisessä hänen lähiomaisiinsa tai muihin läheisiin henkilöihin sekä ohjattava asumiseen, työhön, toimeentuloon, sosiaalityöksiin ja sosiaalipalveluihin liittyvien asioiden hoitamisessa.

Sosiaalisen kuntoutuksen järjestämisessä noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) säädetään.

6 §

Terveydenhuollon kustannukset

Tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinnällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on Vankeinhoitolaitoksen lääkärin osoittamaa tai hyväksymää.

7 §

Päätösvalta

Tutkintavangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Vankeinhoitolaitoksen lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

Vankilan johtaja päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen.

8 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamusvirasto antaa tarkemmat määräykset tutkintavankien terveydentilan tarkastuksen ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

7 luku

Vapaa-aika

1 §

Vapaa-ajan toiminta

Tutkintavanki saa osallistua vapaa-ajan toimintoihin ja viettää vapaa-aikaa yhdessä muiden vankien kanssa.

Osallistuminen voidaan kieltää tai sitä rajoittaa, jos tutkintavanki:

1) suorittaa 10 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua yksinäisyysrangaistusta; taikka

2) on 10 luvun 14 §:ssä tai 13 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden kohteena.

Tutkintavangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee vapaa-ajan toimintaa taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan evätä oikeus osallistua vapaa-ajan tilaisuuteen.

2 §

Uskonnonharjoitus

Tutkintavangilla on oikeus osallistua vankilassa järjestettyihin jumalanpalveluksiin, hartaushetkiin ja muihin hengellisiin tilaisuuksiin, jollei:

1) tutkintavanki suorita 10 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua yksinäisyysrangaistusta; taikka

2) tutkintavanki ole 10 luvun 14 §:ssä tai 13 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden kohteena.

Tutkintavangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee 1 momentissa tarkoitettua tilaisuutta taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan evätä oikeus osallistua tilaisuuteen. Jos tutkintavanki ei saa osallistua yhteisiin tilaisuuksiin, hänen mahdollisuudestaan uskonnonharjoitukseen on huolehdittava muulla tavoin.

Tutkintavangille on annettava mahdollisuus tavata oman uskontokuntansa sielunhoitajaa tai muuta edustajaa.

3 §

Kirjasto

Tutkintavangille on varattava riittävän usein pääsy vankilan kirjastoon tai mahdollisuus käyttää yleisiä kirjastopalveluita. Tutkintavankeja on ohjattava kirjaston käytössä. Edellä 3 luvun 2 §:ssä ja tämän luvun 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tutkintavankien kirjastopalveluista on huolehdittava muulla tavoin.

4 §

Kirjallisuus ja tiedotusvälineiden seuraaminen

Tutkintavangille on varattava tilaisuus seurata televisio- ja radio-ohjelmia ja sanomalehtiä sekä hankkia omalla kustannuksellaan aikakauslehtiä ja kirjallisuutta.

Aikakauslehtien ja kirjallisuuden hallussapidosta noudatetaan, mitä 5 luvun 1 §:ssä säädetään.

5 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan, jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen epäämisestä sekä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

IV OSA

TUTKINTAVANGIN YHTEYDET VANKILAN ULKOPUOLELLE

8 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

1 §

Kirjeenvaihto ja kirjeiden tarkastaminen

Tutkintavangilla on oikeus kirjeenvaihtoon, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitettulla tavalla rajoitettu.

Tutkintavangille saapunut tai tutkintavangilta peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetyt saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla vastaavalla tavalla sitä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä. Kirje tai muu postilähetyt saadaan avata, jos yksittäistapauksessa on perusteltua syytä epäillä, että se sisältää mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä.

Jos tarkastuksen yhteydessä löydetään aineita tai esineitä, joita tutkintavangilla ei ole lupa pitää hallussaan, ne on otettava vankilassa säilytettäväksi. Rahavarat on merkittävä tutkintavan-

gin tilille. Omaisuuden alkuperän laillisuutta epäiltäessä tehtävästä ilmoituksesta säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa.

2 §

Kirjeen lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Tutkintavangille saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetyt tai viesti saadaan lukea, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä tai viestistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai tällaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

3 §

Kirjeenvaihto valvontaviranomaisten kanssa

Tutkintavangin ja vankilan tai sen henkilökunnan toimintaa valvovan viranomaisen tai ihmisoikeuksien toteutumista valvovan toimielimen, jolle tutkintavangilla on kansainvälisten sopimusten mukaan valitus- tai kanteluoikeus, välistä kirjeenvaihtoa ei saa tarkastaa eikä lukea.

Ulkomaisen tutkintavangin yhteydenpidosta diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon säädetään 9 luvun 7 §:ssä.

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Tutkintavangin asianajajalleen tai muulle oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulle oikeudenkäyntiasiamiehelle tai -avustajalle osoittamaa kirjettä tai muuta postilähetystä ei saa tarkastaa eikä lukea.

Tutkintavangille saapunut kirje tai muu posti-lähetys, jonka kirjekuoresta tai muutoin käy luotettavasti ilmi, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan vain tutkintavangin läsnä ollessa tarkastaa avaamalla, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä. Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 3 momentissa säädetään.

5 §

Kirjeen tai postilähetyksen pidättäminen

Tutkintavangin lähettämä tai hänelle saapunut kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan pidättää, jos sen perille toimittaminen vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen tai jos pidättäminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin pidättämisestä ja pidättämisen syystä on annettava viipymättä tieto vastaanottajalle tai lähettäjälle, jollei 1 momentissa mainitusta syystä muuta johdu. Kirje, muu postilähetys tai viesti, jota ei 1 momentissa tarkoitettu syystä toimiteta perille, on palautettava lähettäjälle tai annettava tutkintavangille hänen vapautuessaan.

Tutkintavangin lähettämä postiennakkotilaus tai muu luotolla tapahtuva tilaus voidaan pidättää, jos tutkintavangilla ei ole varoja tilauksen maksamiseen. Tilattu lähetys voidaan palauttaa lähettäjälle ilman vangin suostumusta.

6 §

Puhelimen käyttö

Tutkintavangille on annettava omalla kustannuksellaan mahdollisuus olla puhelimitse yhteydessä vankilan ulkopuolelle, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinoin 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitulla tavalla rajoitettu. Vankilan järjestyssään-
nössä voidaan antaa vankilan toiminnan ja järjestyksen kannalta välttämättömiä määräyksiä puhelimen käyttöajoina.

Tutkintavangille on lisäksi varattava tilaisuus olla puhelimitse yhteydessä 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen kanssa sekä muutoinkin vankilan ulkopuolelle sellaisten asioiden hoitamiseksi, joita ei voida toimittaa kirjeitse tai tapaamisella.

Puhelimen käytön ehdoksi voidaan asettaa, että tutkintavangi ilmoittaa, kehen hänellä on tarkoitus olla yhteydessä. Puhelimen käyttö voidaan keskeyttää tai evätä, jos näin on tarpeen tehdä rikoksen estämiseksi, vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi tai jos puhelu vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen.

Välttämättömien asioiden hoitamiseksi tai muusta erityisestä syystä puhelimen käyttö voidaan sallia korvauksetta.

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Tutkintavangin puhelua saadaan kuunnella, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, tutkintavankeuden tarkoituksen tai vankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelu voidaan tallentaa, jos puhelua kuunneltaessa käy ilmi, että puhelu todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Puhelun kuuntelemisesta ja mahdollisuudesta sen tallentamiseen on ennen kuuntelemisen

aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä. Puhelun sisältöä koskevan tiedon, taltion tai tallenteen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa. Syntynyt taltio tai tallenne on hävitettävä, jollei sitä mainitun lainkohdan mukaan luovuteta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Tutkintavangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on tutkintavangin ja edellä mainitun henkilön välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

8 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirje- tai muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta, jäljentämisestä ja pidättämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta, pidättämisestä ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämismenettelystä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Tutkintavangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinoin 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitettulla tavalla rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. Tutkintavangilla on kuitenkin aina oikeus ilman aiheutonta viivytystä tavata 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettu asiamiehensä. Tutkintavankia tapaamaan tulleen henkilön (*tapaaja*) tarkastamisesta säädetään 12 luvussa.

Tutkintavangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava tutkintavangille ja tapaajalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa säädetään tapaajarekistereistä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, tutkintavangin ja 8 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen tapaamista ei saa valvoa, ellei ole perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa rikottaisiin tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

2 §

Valvoton tapaaminen

Tutkintavangin lähiomaisen, muun läheisen, 8 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen ja, jos siihen on syytä, myös muun henkilön tapaaminen voidaan sallia ilman valvontaa (*valvoton tapaaminen*), jos se on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi, oikeusasioiden hoita-

miseksi tai muusta vastaavasta syystä eikä tapaamisesta aiheudu haittaa vankilan järjestykselle tai toiminnalle. Muun kuin 8 luvun 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen ja 8 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että tutkintavanki suostuu 11 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan.

Tutkintavangin tarkastamisesta valvomattoman tapaamisen yhteydessä säädetään 11 luvun 4 §:ssä.

3 §

Tapaamisen epäminen ja erityisvalvottu tapaaminen

Tapaaminen voidaan evätä, jos:

1) tapaa ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;

2) tapaa kieltäytyy 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettua turvatarkastuksesta tai 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettua henkilöntarkastuksesta; taikka

3) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaaminen voidaan järjestää kuitenkin erityisen valvotuissa olosuhteissa (*erityisvalvottu tapaaminen*), jos 1 momentissa tarkoitettu vaara on mahdollista tällä tavoin torjua.

4 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä tutkintavangille voidaan antaa lupa ottaa vastaan kohtuullinen määrä sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 5 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkemmat määräykset vastaanotettavan omaisuuden määrästä ja laadusta annetaan 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaajan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista vangille.

5 §

Tapaamiskielto

Jos tapaa on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaa voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kielto vierailla vankilassa (*tapaamiskielto*). Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä tutkintavankia tai määrättyä tutkintavankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä vangin 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle asiamiehelle. Tapaamiskieltoa ei myöskään saa antaa, jos tapaaminen voidaan vankilan järjestystä vaarantamatta järjestää 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskiellon antamista tapaa ja tutkintavankia on mahdollisuuksien mukaan kuultava.

6 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos tutkintavankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, noudatetaan soveltuvin osin tämän luvun tapaamista ja tapaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella tutkintavankia, on tiedusteltava vangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

7 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaisella tutkintavangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon,

jollei yhteyksiä ole pakkokeinolain 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitetuilla perusteilla rajoitettu.

Tutkintavangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat lähetykset on toimitettava viipymättä edelleen.

8 §

Yksityiset keskustelut

Tutkintavangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioita koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kanssa.

9 §

Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä

Tutkintavangille voidaan antaa lupa tarpeellisen valvonnan alaisena lyhyeksi aikaa poistua vankilasta Suomen alueelle vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun läheisen tapaamis- ta samoin kuin lähiomaisen tai muun läheisen hautaan saattamista varten taikka muusta vastaavasta erittäin tärkeästä syystä.

10 §

Päätösvalta

Tapaamiskiellon määräämisestä ja poistumisluvasta päättää vankilan johtaja. Erityisvalvotusta tapaamisesta ja tapaamisen epäämisestä päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvomattomasta tapaamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset poistumisluvasta, tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat säännökset tapaamisten järjestämisestä annetaan Rikosseuraamusviraston määräyksellä.

V OSA

KURINPITO, VALVONTA JA TARKASTAMINEN

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

1 §

Vankilan järjestyssääntö

Vankilassa on järjestyssääntö, joka sisältää tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tarkempia määräyksiä vankilan alueella liikkumisesta ja tilojen lukittuna pitämisestä, osastoista, tapaamisten ja puhelimen käytön sekä vapaa-ajan järjestämisestä, omaisuuden hallussapidosta sekä muista vastaavista vankilan järjestyksen ylläpitämiseen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä yksittäisistä seikoista.

2 §

Tutkintavangin käytös

Tutkintavangin on noudatettava vankilan järjestyssääntöä ja vankilan henkilökunnan antamia kehoituksia ja käskyjä. Tutkintavangin on käyttäydyttävä vankilan henkilökuntaa sekä muita vankeja ja henkilöitä kohtaan asiallisesti.

3 §

Järjestysrikkomukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitorangaistus, jos tutkintavanki syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen terveydenhuollon laitoksesta;

3) tässä laissa tai sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa taikka niitä täsmentäväs-

sä Rikosseuraamusviraston määräyksessä annettujen säännösten rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitorangaistus; ja

5) Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

Rikoksesta, josta vankilan johtaja on tehnyt ilmoituksen poliisille, ei saa määrätä kurinpitorangaistusta.

4 §

Tutkintavangille määrättävät kurinpitorangaistukset

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena:

1) varoitus;

2) vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön taikka omaisuuden hallussapidon rajoittaminen enintään 30 vuorokauden ajaksi (*oikeuksien menetykset*); tai

3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään 14 vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

Oikeuksien menetys ei saa estää tutkintavangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle.

5 §

Yhteinen kurinpitorangaistus

Tutkintavangille, joka on syyllistynyt kahden tai useampaan rikkomukseen, määrätään niistä yhteinen kurinpitorangaistus.

Jos kurinpitorangaistuksen määräämisen jälkeen ilmenee, että tutkintavanki on ennen kurinpitorangaistuksen määräämistä tehnyt toisen järjestyksellisen rikkomuksen, tästä rikkomuksesta määrätään kurinpitorangaistus erikseen, jollei aikaisemmin ilmi tulleesta rikkomuksesta määrättyä

kurinpitorangaistusta pidetä riittävänä seuraamuksena.

6 §

Ehdollinen kurinpitorangaistus

Muu kurinpitorangaistus kuin varoitus voidaan määrätä ehdollisena vähintään yhden ja enintään kolmen kuukauden koeajaksi. Jollei tutkintavanki koeaikana tee uutta rikkomusta, kurinpitorangaistus raukeaa.

Jos koeaikana tehdystä rikkomuksesta määrätään kurinpitorangaistus, on samalla päätettävä, pannaanko aikaisempi kurinpitorangaistus täytäntöön.

7 §

Kurinpitorangaistuksen mittaaminen

Päätettäessä kurinpitorangaistuksen määräämisestä, mittaamisesta ja ehdollisuudesta on otettava huomioon järjestyksellisen rikkomuksen laatu, vakavuus, tahallisuus ja suunnitelmallisuus, tutkintavangin aikaisemmat järjestykselliset rikkomukset, järjestykselliseen rikkomukseen johtaneet syyt, järjestyksellisen rikkomuksesta kulunut huomattavan pitkä aika, tutkintavangin pyrkimys estää tai poistaa järjestyksellisen rikkomuksen vaikutuksia, hänen pyrkimyksensä edistää järjestyksellisen rikkomuksensa selvittämistä, tutkintavangin terveydentila sekä rikkomuksesta tutkintavangille määrätty turvaamistoimenpiteet ja teosta aiheutuvat muut seuraukset.

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on tutkintavangin olosuhteisiin nähden syytä. Tutkintavangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ul-

koilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos tutkintavanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä 14 vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Jos tutkintavangille määrätään yli seitsemän vuorokauden yksinäisyysrangaistus, terveydenhuoltohenkilökuntaa on kuultava. Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa vangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

9 §

Järjestysrikkomuksen selvittäminen

Järjestysrikkomus on selvitettävä viipymättä. Järjestysrikkomuksen tapahduttua on toimitettava puolueeton ja tasapuolinen tutkinta, jossa rikkomus selvitetään sen laadun ja vakavuusasteen edellyttämällä tavalla.

Asiaan osallisia ja tarpeen mukaan myös muita henkilöitä on kuultava. Tutkinta on suoritettava siten, ettei ketään aiheettomasti saateta epäilyksen alaiseksi.

Järjestysrikkomuksen selvittämisen yhteydessä tutkintavangin esittämä perusteltu väite henkilökunnan syyllistymisestä tai osallisuudesta rikokseen on siirrettävä poliisiviranomaisen tutkittavaksi.

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Tutkintavangin kurinpitoasia on käsiteltävä ja tutkintavangille määrätty kurinpitorangaistus on pantava täytäntöön viipymättä ja tarpeetonta huomiota herättämättä.

Järjestysrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon tutkintavanki on sijoitettu. Tutkinta-

vangin kuljetuksen aikana tekemä järjestysrikkomus käsitellään kuitenkin siinä vankilassa, johon tutkintavanki saapuu.

11 §

Tutkintavangin kuuleminen

Järjestysrikkomusta selvitetessä tutkintavankia on kuultava. Tutkintavangille on varattava tilaisuus valmistella puolustustaan ja esittää näyttöä oman selvityksensä tueksi. Tulkitsemisesta säädetään 2 luvun 3 §:ssä.

12 §

Kirjaaminen

Järjestysrikkomuksen selvittämisestä ja kurinpitorangaistuksen määräämisestä pidetään pöytäkirjaa.

13 §

Kurinpitorangaistuksen raukeaminen

Jos tutkintavankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta hänelle on määrätty kurinpitorangaistus, kurinpitorangaistus raukeaa siltä osin kuin sitä ei ole pantu täytäntöön.

14 §

Tutkintavangin pitäminen erillään selvittämisen aikana

Tutkintavangin järjestysrikkomusta selvitetessä ja päätöstä kurinpitorangaistuksen määräämisestä odotettaessa tutkintavankia voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa ylittää seitsemää vuorokautta.

Aika, jonka tutkintavanki on ollut erillään muista vangeista, on otettava huomioon vähennyksenä kurinpitorangaistusta määrättäessä.

15 §

Kurinpitorangaistuksen määrääminen

Kurinpitorangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, tutkintavangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa.

Tutkintavangille on varattava tilaisuus esittää oma selvityksensä sekä näyttöä sen tueksi.

16 §

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa aluevankilan johtaja.

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja.

Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan johtaja. Johtaja päättää myös, siirretäänkö rikos kurinpitorangaistuksen määräämisen sijasta poliisin tutkittavaksi.

Muistutuksesta ja järjestyksrikkomuksen selvittämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tutkintavangin 14 §:ssä tarkoitettua erillään pitämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Esteellisyyteen sovelletaan, mitä esitutkintalain (449/1987) 16 §:ssä säädetään.

17 §

Muutoksenhaku ja täytäntöönpanon kieltö

Tutkintavangin oikeudesta hakea muutosta hänelle määrättyyn kurinpitorangaistukseen ja muutoksenhaun vaikutuksesta kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanoon säädetään 15 luvussa.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset järjestyksrikkomuksen selvittämisestä ja kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamusvirasto.

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

1 §

Valvonta vankilassa

Tutkintavankeja ja tutkintavankien käytössä oleva tiloja on valvottava siten kuin tutkintavankeuden tarkoitus, vankilan järjestys, vankilassa pitämisen varmuus, karkaamisen tai laitoksesta luvatta poistumisen estäminen, tutkintavankien ja muiden henkilöiden turvallisuus ja rikoksen estäminen edellyttävät.

Vankilassa on oltava turvallisuuden edellyttämät hälytys- ja muut tekniset turvajärjestelmät.

2 §

Asuintilojen ja omaisuuden tarkastus

Tutkintavankien asuintiloja ja heidän hallussaan ja vankilan alueella olevaa omaisuuttaan voidaan tarkastaa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai epäillyn järjestyksrikkomuksen tutkimiseksi. Käyttöesineiden, rahan ja muiden maksuvälineiden sekä muun omaisuuden hallussapidosta säädetään 5 luvussa.

3 §

Tutkintavangin turvatarkastus

Tutkintavanki saadaan vankilassa, sen alueella ja kuljetuksen aikana tarkastaa turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi (*tutkintavangin turvatarkastus*).

Turvatarkastuksessa voidaan metallinilmaisinta, muuta teknistä laitetta taikka koulutettua koiraa käyttäen, vaatteita tunnustelemalla taikka muulla vastaavalla tavalla tarkastaa tutkinta-

vanki sen varmistamiseksi, ettei tutkintavangilla ole mukanaan esinettä tai ainetta:

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vakavaa vaaraa vankilan järjestykselle;

2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai

3) jonka hallussapito on muuten laissa tai lainojalla kielletty.

Tutkintavanki voidaan 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa velvoittaa vaihtamaan vaatteensa henkilökunnan läsnä ollessa.

4 §

Henkilöntarkastus

Tutkintavangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) tutkintavankia epäillään 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen tai laitoksesta luvatta poistumisen ehkäisemiseksi, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestyserikkomuksen tutkimiseksi tai vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä tutkintavangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään.

5 §

Erityistarkastus

Vankilassa, sen osastolla tai muussa tilassa voidaan suorittaa erityistarkastus, jos se on tarpeen vankilan järjestystä ja turvallisuutta uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi taikka 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden löytämiseksi.

Kun vankilan osastolla tai muussa tilassa suoritetaan erityistarkastus, henkilöntarkastus saadaan toimittaa kaikille osastolle sijoitetuille tai tarkastettavassa tilassa oleskeleville tutkintavangeille.

6 §

Henkilönkatsastus

Tutkintavangille voidaan tehdä rikoksen selvittämiseksi henkilönkatsastus, jos tutkintavankia todennäköisin syin epäillään rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta, tai huumausaineen käyttörikoksesta.

Henkilönkatsastus käsittää kehon tarkastamisen, näytteen ottamisen tai muun kehoon kohdistuvan tutkimuksen.

Lääketieteellistä asiantuntemusta vaativan toimenpiteen voi suorittaa ainoastaan lääkäri.

7 §

Päihteettömyyden valvonta

Jos on syytä epäillä, että tutkintavanki on alkoholin, muun päihdyttävän aineen tai rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettua dopingaineen vaikutuksen alainen, tutkintavanki voidaan velvoittaa antamaan virtsa- tai sylkinäyte taikka suorittamaan puhalluskoe.

Jos päihtymystila on ulkonaisista merkeistä päätellen ilmeinen, näytettä ei edellytetä, ellei tutkintavanki sitä vaadi.

Valvomattoman tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että tutkintavanki pyydettyä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

Tutkintavangilta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy virtsa- tai sylkinäytteen antamisesta tai puhalluskokeen suorittamisesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte.

8 §

Omaisuuden erillään säilyttäminen

Jos vankeinhoitoviranomaisella on syytä epäillä rahan ja muiden maksuvälineiden tai muun omaisuuden laillista alkuperää, omaisuus voidaan ottaa erillään säilytettäväksi, kunnes poliisi tekee asiasta päätöksen. Ilmoituksen tekemisestä poliisille säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa.

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Tutkintavangin ollessa vankilan ulkopuolella Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Jos henkilönkatsastuksen suorittaa muu kuin terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluva, läsnä on oltava todistaja. Muutoin henkilönkatsastuksen toimittamisessa noudatetaan, mitä pakkokeinolain 5 luvun 12 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Päätös henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta on tehtävä kirjallisesti. Tutkintavangille on ilmoitettava toimenpiteen peruste.

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamusviraston vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

10 §

Päätösvalta

Tutkintavangin turvatarkastuksesta, henkilöntarkastuksesta ja päihteettömyyden valvonnan päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Eryistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamusvirastolla on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

12 luku

Muun henkilön tarkastaminen

1 §

Pääsy vankilaan

Vankilaan ei saa päästää ketään ilman asianmukaista lupaa tai syytä.

Vankilaan pääsyn edellytykseksi voidaan asettaa päällysvaatteiden ja mukana tuotujen tavaroiden jättäminen vankilassa säilytettäväksi vankilan määräämällä tavalla. Myös henkilöllisyyden todistaminen voidaan asettaa vankilaan pääsyn ja vankilan alueella liikkumisen ehdoksi. Alueella liikkumiselle voidaan asettaa muitakin järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Pääsy vankilaan voidaan evätä tai oleskelu vankilan alueella kieltää siltä, joka ei noudata hänelle 2 momentin nojalla annettua määräystä tai asetettua ehtoa taikka joka kieltäytyy 2 §:ssä tarkoitettua turvatarkastuksesta. Vankilaan ei saa myöskään päästää ketään, joka päihtymyksen, uhkaavan käytöksen tai muun vastaavan syyn vuoksi saattaa vaarantaa vankilan järjestyksen tai turvallisuutta. Tapaajan pääsyn epäämistä noudatetaan lisäksi, mitä 9 luvun 3 §:ssä säädetään.

2 §

Turvatarkastus vankilan alueella

Henkilö voidaan tarkastaa vankilassa ja sen alueella turvallisuuden ylläpitämiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi (*turvatarkastus*).

Turvatarkastuksessa voidaan metallinilmaisinta, muuta teknistä laitetta taikka koulutettua koiraa käyttäen, vaatteita tunnustelemalla taikka muulla vastaavalla tavalla tarkastaa vankilaan saapuva tai vankilassa taikka sen alueella oleva henkilö, hänen mukanaan olevat tavarat ja hänen käyttämänsä, vankilan alueella oleva kul-

kuneuvo sen varmistamiseksi, ettei henkilöllä ole mukanaan esinettä tai ainetta:

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai vankilan järjestykselle;

2) joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; tai

3) jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Edellä 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa henkilö voidaan velvoittaa luovuttamaan mukanaan tuomansa omaisuus tarkastettavaksi, jollei tarkastusta voida suorittaa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

3 §

Tapaajan henkilöntarkastus

Jos on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa pyritään luovuttamaan 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, tutkintavangin tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että tapaaja suostuu henkilöntarkastukseen.

Jos tapaaja kieltäytyy henkilöntarkastuksesta, noudatetaan, mitä 9 luvun 3 §:ssä säädetään.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä tapaajalla on vaatteissaan tai muutoin yllään.

4 §

Esineiden ja aineiden pois ottaminen

Turvataarkastusta tai henkilöntarkastusta suoritavalla ohjaus- tai valvontatehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muuten löydetty 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu esine tai aine.

Pois otetut esineet ja aineet on luovutettava poliisille tai, jollei siihen ole lain mukaan estettä, palautettava tarkastetulle henkilölle hänen poistuessaan vankilasta.

5 §

Vankilan alueelta poistaminen

Se, joka kieltäytyy turvatarkastuksesta taikka ei noudata hänelle 1 §:n 3 momentin tai 9 luvun 3 §:n nojalla annettua kehotusta poistua vankilasta, voidaan poistaa vankilasta tai sen alueelta.

Poistettavalle on ilmoitettava poistamisen peruste.

6 §

Kiinniottaminen ja säilöissäpito

Vankilan johtajalla, turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä, valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä sekä ohjaus- tai valvontatehtävissä toimivalla virkamiehellä on vankilassa ja sen alueella oikeus ottaa kiinni siellä oleva henkilö, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilölle tai omaisuudelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi taikka rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi.

Jos kiinni otettua henkilöä ei voida viipymättä luovuttaa poliisille, hänet voidaan poliisin antamien ohjeiden mukaan pitää säilössä, kunnes poliisi saapuu paikalle, kuitenkin enintään neljä tuntia.

Päätös säilöissäpidosta on tehtävä kirjallisesti. Henkilölle on ilmoitettava kiinniottamisen ja säilöissäpitämisen peruste.

7 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Turvataarkastus ja henkilöntarkastus tulee suorittaa hienotunteisesti. Tarkastuksesta ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

Tarkastuksen peruste on ilmoitettava tarkastettavalle. Henkilöntarkastuksessa on oltava läsnä todistaja. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, se on suoritettava erillisessä tilassa ja henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa.

Henkilöntarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa.

8 §

Päätösvalta

Turvataarkastuksesta ja vankilaan pääsyn epäämisestä päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, vankien ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Tapaajan henkilöntarkastuksesta ja vankilasta poistamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiinni otetun henkilön säilössäpidosta päättää vankilan johtaja.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset henkilöntarkastuksen pöytäkirjasta sekä alueelta poistamista, kiinniotamista ja säilössäpitoa koskevan päätöksen kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

1 §

Turvaamistoimenpiteet

Turvaamistoimenpiteitä ovat yhteydenpidon rajoittaminen, sitominen, tarkkailu, eristämistarkkailu ja tutkintavangin pitäminen erillään sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

Turvaamistoimenpiteiden sijasta on pyrittävä käyttämään ensisijaisesti muita kuin vapautta rajoittavia keinoja tutkintavangin rauhoittamiseksi tai rikoksen tai vaaraa aiheuttavan tapahtuman estämiseksi.

Tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamisesta säädetään pakkokeinolaissa.

2 §

Sitominen

Tutkintavangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;

2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;

3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai

4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.

Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Jos tutkintavanki sidotaan 1 momentin 2 kohdan nojalla, on mahdollisuuksien mukaan kuultava lääkäriä. Kun tutkintavanki on kuultavana tuomioistuimessa, sitominen on lopetettava, jollei puheenjohtaja erityisistä syistä toisin päättä. Sitominen on lopetettava myös, jos se on välttämätöntä lääketieteellisen toimenpiteen suorittamiseksi.

3 §

Tarkkailu

Tutkintavanki saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin, jos se on välttämätöntä:

1) päihtyneen tai päihdyttävien aineiden käytämisen vieroitusoireista kärsivän tutkintavangin terveydentilan seuraamiseksi ja hänen turvallisuutensa varmistamiseksi;

2) itsemurhan tai itsetuhoisen käyttäytymisen estämiseksi; taikka

3) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muulla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa tutkintavangin tai muiden henkilöiden turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuu-

luvalle virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia tutkintavangin terveydentila. Tutkintavankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

Tarkkailuun sijoittaminen ei saa kestää pitempään kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Tarkkailuun sijoittamista saadaan kuitenkin jatkaa, jos se on välttämätöntä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta syystä. Tarkkailuun sijoittaminen on otettava uudelleen käsiteltäväksi enintään seitsemän vuorokauden väliajoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Jos on perusteltua syytä epäillä, että tutkintavangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet tutkintavangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei kuitenkaan saa kestää yli seitsemää vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa tutkintavangin terveydelle, eristämistarkkailu on keskeytettävä. Jos tutkintavangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa seitsemän vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään seitsemän vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltoon kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia tutkintavangin terveydentila. Tutkintavankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla tai muulla tavoin.

5 §

Erillään pitäminen

Tutkintavanki saadaan pitää erillään muista vangeista, jos se on välttämätöntä:

1) sen estämiseksi, että tutkintavanki vakavasti vaarantaa muun henkilön henkeä ja terveyttä;

2) ilmeisen karkaamis- tai vapauttamisyhteyden estämiseksi;

3) päihdyttävän aineen jatkuvan käytön tai rikoslain 50 luvun 1—4 §:ssä tarkoitetun huumausainerikoksen estämiseksi; tai

4) muun 1—3 kohtaa vastaavan, vankilan järjestystä vakavasti vaarantavan teon estämiseksi.

Erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin erillään pitämisestä välttämättä aiheutuu. Tutkintavankia ja hänen terveydentilaansa on tarkoin seurattava.

Erillään pitämistä ei saa jatkaa kauemmin kuin on välttämätöntä. Erillään pitämistä koskeva päätös on otettava uudelleen harkittavaksi enintään 30 vuorokauden väliajoin.

6 §

Voimakeinojen käyttö

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, tutkintavangin kuljetuksen aikana sekä Vankeinhoitolaitoksen valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

1) tutkintavangin karkaamisen tai luvatta poistumisen estämiseksi, vastarinnan murtamiseksi ja tässä tai 11 luvussa tarkoitetun valvonta-, tarkastus- ja turvaamistoimenpiteen suorittamiseksi;

2) 12 luvussa tarkoitetun vankilaan pääsyn estämiseksi, esineiden ja tavaroiden haltuun ottamiseksi, alueelta poistamiseksi sekä kiinniottamisen ja säilöäpidon toimittamiseksi; sekä

3) henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen taikka muun henkilön terveyttä vaarantavan teon taikka tapahtuman uhatessa luvattoman

pääsyn estämiseksi, esteen poistamiseksi tai kuluneuvon pysäyttämiseksi.

Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Voimankäyttövälineitä saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut virkamies.

Sillä, joka 1 momentissa tarkoitettua virkamiestä pyynnöstä tai suostumuksella tilapäisesti avustaa virkamiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen voimakeinoapuun tämän pykälän mukaisen erittäin tärkeän ja kiireellisen virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus mainitun virkamiestä ohjauksessa sellaisten välttämättömien voimakeinojen käyttämiseen, joita voidaan olosuhteisiin nähden pitää puolustettavina.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

7 §

Menettelysäännökset

Päätös tutkintavangin eristämistarkkailuun sijoittamisesta ja erillään pitämisestä on tehtävä kirjallisesti. Erillään pitämistä koskevaa päätöstä tehtäessä tutkintavankia on kuultava. Tutkintavangille on ilmoitettava toimenpiteen perusteet.

Kun päätetään 2 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua sitomisesta, voimankäyttövälineen käytöstä tai 4 §:ssä tarkoitettuun eristämistarkkailuun sijoittamisesta, toimenpiteen syy ja kesto on kirjattava.

8 §

Päätösvalta

Sitomisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tarkkailuun sijoittamisesta ja eristä-

mistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin erillään pitämisestä päättää vankilan johtaja.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

VI OSA

MUUT SÄÄNNÖKSET

14 luku

Tutkintavangin kuljetus

1 §

Kuljetusvälineet

Kuljetuksessa on käytettävä tarkoitukseen sopivia, tarpeellisin turvalaittein varustettuja kuljetusvälineitä.

Tutkintavangilla tulee olla mahdollisuus ilman aiheutonta viivytystä saada yhteys kuljetusta valvovaan viranomaiseen.

2 §

Kuljetuksen kesto

Tutkintavangin kuljetus on suoritettava ilman aiheutonta viivytystä.

Kuljetus on suoritettava niin, ettei kuljetusajan pituus muodostu kohtuuttoman pitkäksi

huomioon ottaen kuljetuksen syy, kuljetusmatkan pituus ja kuljetettavan terveydentila.

3 §

Tutkintavangin erillään pitäminen kuljetuksen aikana

Jos kuljetuksessa käytetään yleisessä liikenteessä olevaa kulkuneuvoa, kuljetettava on pyrittävä pitämään erillään muista matkustajista. Alle 18-vuotias tutkintavanki on pidettävä erillään aikuisista tutkintavangeista ja vangeista, jollei hänen etunsa mukaista ole menetellä toisin.

Kuljetus on pyrittävä järjestämään huomiota herättämättä.

4 §

Tutkintavangin kohtelu kuljetuksen aikana

Tutkintavangin kohtelussa kuljetuksen aikana noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään. Tutkintavangin oikeutta ulkoiluun, osallistumista toimintaan tai vapaa-ajan toimintaan, oikeutta omaisuuden hallussapitoon ja käyttöön, oikeutta tapaamisiin sekä puhelimen käyttöön saadaan kuljetuksen aikana rajoittaa, jos niiden toteuttaminen kuljetuksen kestäessä on erityisen vaikeaa järjestää.

5 §

Kuljetuksen järjestämisvastuu

Kuljetuksen järjestämisvastuusta säädetään erikseen.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

1) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta omaisuuden hallussapidosta ja saman luvun 4 §:ssä tarkoitettua rahan ja muiden maksuvälineiden käytöstä;

2) 8 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta kirjeen tai postilähetyksen pidättämisestä;

3) 9 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta tapaamiskiellostä ja saman luvun 9 §:ssä tarkoitetusta poistumisluvasta erittäin tärkeästä syystä;

4) 10 luvun 4 §:ssä tarkoitetusta kurinpitongaistuksesta; ja

5) 13 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta erillään pitämisestä.

Tutkintavangin tapaajalla on oikeus hakea oikaisua 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta tapaamiskiellostä.

2 §

Muutoksenhakumenettely

Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin vankeuslain 20 luvun säännöksiä oikaisumenettelystä ja valituksesta hallinto-oikeuteen.

16 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Vankeuslain soveltaminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vastaavasti, mitä vankeuden täytäntöönpanon osalta säädetään vankeuslain:

1) 1 luvun 4 §:ssä aluevankilan tehtävästä ja vankilan oloista, 6, 8 ja 9 §:ssä toimivaltuuksien

käytöstä ja toimivallasta sekä 11 §:ssä virkaavusta;

2) 4 luvun 1 §:n 1 momentissa vankilasta ja 3 §:ssä matkakustannusten korvaamisesta;

3) 5 luvun 1 §:n 1 momentissa osastoista, 8 §:ssä osaston päiväjärjestyksestä ja 9 §:n 1 momentissa osaston päiväjärjestyksen vahvistamista koskevasta päätösvallasta;

4) 7 luvun 1 §:ssä asuintiloista;

5) 10 luvun 9 §:ssä vangin kuolemasta;

6) 11 luvun 1 §:ssä vapaa-ajan toiminnasta, 3 §:n 1 momentissa uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä ja 4 §:n 1 momentissa kirjastoista;

7) 13 luvun 7 §:ssä tapaamiskieltoeriksestä;

8) 14 luvun 11 §:ssä poistumislupaa koskevasta päätösvallasta; sekä

9) 19 luvussa ilmoituksista, tiedon antamisesta ja vaitiolo-oikeudesta.

2 §

Tarkemmat täytäntöönpanosäännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

17 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Lailla kumotaan tutkintavankeudesta 19 päivänä heinäkuuta 1974 annettu laki (615/1974) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Siirtymäsäännökset

Tutkintavangin kohtelua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sovelletaan päätöstä tehtaessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos asia tulee ehtojen rikkomisen, edellytysten muuttumisen, laissa asetetun määräajan taikka muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi.

Tämän lain säännöksiä tutkintavangin sijoittamisesta sovelletaan, kun tuomioistuimien päätös tämän lain voimaantulon jälkeen vangitsemisesta tai pitämisestä edelleen vangittuna. Kurinpitörajoituksia koskevia säännöksiä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehtyyn järjestyserikkomukseen. Muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan haettaessa muutosta lain voimaantulon jälkeen tehtyyn päätökseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

pakkokeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/1987) 6 luvun 4 §:n 4 momentti,
muutetaan 1 luvun 28 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 213/1995, sekä
lisätään 1 lukuun uusi 18 b § seuraavasti:

1 luku

Kiinniottaminen, pidättäminen ja vangitseminen

18 b §

Yhteydenpidon rajoittaminen

Esitutinnan ollessa kesken voidaan rajoittaa tutkintavangin yhteydenpitoa muuhun henkilöön, jos on perusteltua syytä epäillä, että yhteydenpito vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen. Yhteydenpitoa voidaan rajoittaa myös syyteharkinnan ja oikeudenkäynnin ollessa kesken, jos on perusteltua syytä epäillä, että yhteydenpito vakavasti vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen.

Yhteydenpitoa tutkintavankeuslain (/) 8 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen kanssa ei saa rajoittaa. Yhteydenpitoa lähiomaisen, muun läheisen taikka tutkintavankeuslain 9 luvun 7 §:ssä tarkoitetun edustuston kanssa saadaan rajoittaa ainoastaan rikoksen selvittämiseen liittyvistä erityisen painavista syistä.

Yhteydenpitorajoitus voi sisältää rajoituksia kirjeenvaihtoon, puhelimen käyttöön, tapaamiisiin tai muihin yhteyksiin vankilan ulkopuolelle taikka yhdessäoloon tietyn tutkintavangin tai tiettyjen tutkintavankien taikka tietyn vangin tai tiettyjen vankien kanssa. Yhteydenpitoa ei saa rajoittaa enempää eikä pitempään kuin on välttämätöntä.

Yhteydenpidon rajoittamisesta päättää vangitsemisvaatimuksen tekijän, syyttäjän tai vankilan johtajan esityksestä vangitsemisesta päättävä tuomioistuin. Väliaikaisesta yhteydenpidon rajoittamisesta voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä päättää myös vankilan johtaja taikka, jos tutkintavanki on sijoitettu poliisin säilytystilaan, pidättämiseen oikeutettu virkamies. Jos tuomioistuin 17 §:n nojalla lykkaa pidätetyn vangitsemista koskevan asian käsitteilyä, sen tulee kuitenkin päättää pidätetylle määrätyn väliaikaisen yhteydenpitorajoituksen voimassa pitämisestä tai muuttamisesta. Yhteydenpitoa koskeva rajoitus ja sen perusteet on otettava uudelleen käsiteltäväksi 22 §:ssä tarkoitetun vangitsemisasian uudelleen käsittelyn yhteydessä.

Mitä 1—4 momentissa säädetään tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamisesta, sovelletaan vastaavasti pidätetyn ja kiinni otetun yhteydenpidon rajoittamiseen.

28 §

Vangitun, pidätetyn ja kiinni otetun kohtelu

Vangitun, pidätetyn ja kiinni otetun kohtelusta vankilassa tai muussa laitoksessa säädetään erikseen.

— — — — —
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Laki

tuloverolain 92 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 92 §:n 21 kohta seuraavasti:

92 §	21) rangaistusta suorittavan vangin tai tutkintavangin saama toiminta- tai käyttöraha;
<i>Verovapaat sosiaalietuudet</i>	— — — — —
Veronalaista tuloa eivät ole:	— — — — —
— — — — —	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
— — — — —	— — — — —

Laki

kansanterveyslain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/1972) 14 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 367/1999, seuraavasti:

14 §	16 luvun 6 §:ssä ja tutkintavankeuslain (/)
— — — — —	11 luvun 6 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Samoin kunta on velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin toimimaan lääkärinä asevelvollisten tarkastuksissa kutsuntaviranomaisten pyydettyä sitä 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulta toimielimeltä.
Kunta on velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin antamaan poliisille virka-apua oikeuslääkeopillisen tutkimuksen suorittamiseksi elävän henkilön kliinisen tutkimuksen ja vainajan ulkonaisen ruumiintarkastuksen osalta. Kunta on lisäksi velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin antamaan vankeinhoitoviranomaisille virka-apua oikeuslääkeopillisen tutkimuksen suorittamiseksi elävän henkilön kliinisen tutkimuksen osalta vankeuslain (/)	— — — — —
— — — — —	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
— — — — —	— — — — —

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta 9 päivänä elokuuta 2002 annetun lain (672/2002) 37 §:n 1 momentti seuraavasti:

37 §

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäminen

Ulosottomiehen on ennen täytäntöönpanoa tiedusteltava muuntorangaistukseen tuomitulta, onko hän suorittamassa asevelvollisuutta, reservin kertausharjoituksessa tai palvelemissa aseettomana tai siviilipalvelusmiehenä, onko hänelle myönnetty yksityishenkilön velkajärjestelyä

annetun lain mukainen velkajärjestely, onko hän hoidettavana tai sijoitettuna vankeuslain (/) 2 luvun 9 §:ssä tarkoitetussa laitoksessa tai onko hän viimeisten kolmen kuukauden aikana ollut sellaisessa laitoksessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__ .

Laki

kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 5 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16 päivänä tammikuuta 1987 annetun lain (21/1987) 5 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 236/2001, seuraavasti:

5 b §

Säilöön ottamisesta ja säilössä pitämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä vangitsemisesta ja tutkintavankeudesta pakkokeinolaissa

(450/1987) ja tutkintavankeuslaissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__ .

Laki

Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 5 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa 20 päivänä kesäkuuta 1963 annetun lain (326/1963) 5 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 237/2001, seuraavasti:

5 b § (450/1987) ja tutkintavankeuslaissa (/) säädetään.

Säilöön ottamisesta ja säilössä pitämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä vangitsemisesta ja tutkintavankeudesta pakkokeinolaissa 20 . Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

**vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikos-
asioissa annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa 20 päivänä helmikuuta 2004 annetun lain (150/2004) 9 §:n 3 momentti seuraavasti:

9 § vapauttamistaan. Säilössä pitämisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä tutkintavankeuslaissa (/) säädetään.

Suomeen siirretty tai Suomen kautta kuljetettava henkilö on pidettävä säilössä, jollei vieras valtio, josta henkilö on siirretty, pyydä hänen

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

rikoslain 45 luvun 26 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 45 luvun 26 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 515/2003, seuraavasti:

45 luku Sotilasrikoksista 26 a § <i>Voimakeinojen käyttö</i>	lain (/) 18 luvun 6 §:ssä säädettyjä voimakeinoja. — — — — — _____
---	---

— — — — — Sotavangin paetessa on sillä, jonka tehtävänä on estää pakeneminen, oikeus käyttää vankeus-	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . _____
---	---

Laki

henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa 24 päivänä toukokuuta 2002 annetun lain (422/2002) 10 § seuraavasti:

10 § <i>Tapaamiskieltorekisteri</i> Laitosjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidetään tapaamiskieltorekisteriä. Rekisteri sisältää tietoja henkilöistä, joille on annettu vankeuslain (/) 13 luvun 6 §:n tai tutkintavankeuslain (/) 9 luvun 5 §:n mukainen	tapaamiskiello. Rekisteriin kerätään tapaamiskieltoon asetetun henkilön yksilöintitietojen lisäksi tiedot tapaamiskiellon sisällöstä ja perusteesta sekä tapaamiskiellon voimassaoloaika. _____ Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . _____
--	---

Laki

**tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista
annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 26 päivänä heinäkuuta 1993 annetun lain (701/1993) 6 §:n 1 momentin 23 kohta, sellaisena kuin se on laissa 582/2001, seuraavasti:

6 §

Maksuttomat suoritteet

23) vankeuslain (/) 20 luvun ja tutkintavankeuslain (/) 15 luvun mukaisessa valitusasiassa.

Tämän lain mukaisia käsittelymaksuja ei peri-
tä:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan avioliittolain voimaantomasta 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun lain (235/1929) 1 §:n 2 momentti.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2005